ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.2.2002
COM(2002) 93 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών οικονομικής πολιτικής για το 2001

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών οικονομικής πολιτικής για το 2001

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη 3

1. Εισαγωγή 7

2. Επισκόπηση των σημαντικότερων τομέων δράσης 8

2.1. Διασφάλιση οικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην ανάπτυξη και στη σταθερότητα 8

2.2. Βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών 17

2.3. Ενίσχυση των αγορών εργασίας 19

2.4. Διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αγορών προϊόντων (αγαθά και υπηρεσίες) 23

2.5. Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών της ΕΕ 25

2.6. Να ενθαρρυνθεί η επιχειρηματικότητα 27

2.7. Να ενθαρρυνθεί η οικονομία της γνώσης 29

2.8. Να στηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη .....

3. Συνοπτική αξιολόγηση της υλοποίησης των ΓΠΟΠ από τα κράτη μέλη 34

3.1. Βέλγιο 34

3.2. Δανία 34

3.3. Γερμανία 35

3.4. Ελλάδα 36

3.5. Ισπανία 37

3.6. Γαλλία 38

3.7. Ιρλανδία 39

3.8. Ιταλία 39

3.9. Λουξεμβούργο 40

3.10. Κάτω Χώρες 41

3.11. Αυστρία 41

3.12. Πορτογαλία 42

3.13. Φινλανδία 43

3.14. Σουηδία 44

3.15. Ηνωμένο Βασίλειο 44

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ΓΠΟΠ για το 2001 επιβεβαίωσαν και διεύρυναν τη συνολική στρατηγική οικονομικής πολιτικής

Οι γενικοί προσανατολισμοί οικονομικής πολιτικής (ΓΠΟΠ) για το 2001 επιβεβαίωσαν την οικονομική στρατηγική που αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας και παράλληλα διεύρυναν το πεδίο αυτής της στρατηγικής με βάση τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Στοκχόλμης (Μάρτιος 2001), στα οποία υπογραμμίσθηκε ότι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης πρέπει να ενσωματωθεί στους ΓΠΟΠ. Η εφαρμογή υγιών μακροοικονομικών πολιτικών και οι μεγάλης εμβέλειας οικονομικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας, προϊόντων και κεφαλαίων θα συμβάλουν στη διατήρηση της βραχυπρόθεσμης ανάπτυξης, στην ενίσχυση των βάσεων για την μελλοντική μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη και στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων και της βιωσιμότητας σε πιο μακροπρόθεσμη βάση. Η παρούσα έκθεση επιχειρεί μία συνολική αξιολόγηση της εφαρμογής αυτών των προσανατολισμών. Συνοδεύεται από έκθεση των υπηρεσιών της Επιτροπής που αξιολογεί την εφαρμογή των συστάσεων για κάθε χώρα.

Η έκθεση καταλήγει στα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

Οι μακροοικονομικές επιδόσεις επιδεινώθηκαν λόγω των επιπτώσεων από τις οικονομικές κρίσεις

Το μακροοικονομικό περιβάλλον επιδεινώθηκε αισθητά το 2001. Έχοντας ήδη υποστεί τις διαδοχικές επιπτώσεις διαφόρων οικονομικών κρίσεων, η συγκυρία επιδεινώθηκε περαιτέρω μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου. Ο ρυθμός ανάπτυξης, ο οποίος είχε επιβραδυνθεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ανακόπηκε πλήρως προς τα τέλη του 2001. Ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων εργασίας επιβραδύνθηκε, αλλά ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας παρέμεινε ανώτερος του αριθμού θέσεων εργασίας που απωλέσθηκαν, γεγονός που επέτρεψε νέα ελαφρά υποχώρηση του δείκτη ανεργίας. Ο πληθωρισμός, μετά από μία προσωρινή αναζωπύρωση κατά τους πρώτους μήνες του 2001, στη συνέχεια ακολούθησε σαφώς καθοδική πορεία.

Οι μακροοικονομικές πολιτικές αντεπεξήλθαν επιτυχώς στην κρίσιμη δοκιμασία

Η μείωση των κινδύνων που απειλούσαν τη σταθερότητα των τιμών δημιούργησαν περιθώρια χειρισμών τα οποία οι νομισματικές αρχές αξιοποίησαν μειώνοντας επανειλημμένως τα επιτόκια. Οι δημοσιονομικές αρχές διατήρησαν έναν σχετικά ουδέτερο προσανατολισμό της δημοσιονομικής πολιτικής· συγκεκριμένα, χρησιμοποίησαν τα εν λόγω δημοσιονομικά περιθώρια για να επιτρέψουν κάποια επιδείνωση των δημοσιονομικών υπολοίπων μέσω της λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών. Η εξέλιξη των μισθών παρέμεινε συνολικά συμβατή με τη σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Δημοσιονομικές πολιτικές – τα πραγματικά δημοσιονομικά υπόλοιπα επιδεινώθηκαν λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης

Παρότι, γενικά, οι πραγματικές δημοσιονομικές θέσεις στην ΕΕ επιδεινώθηκαν λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης (λειτουργία αυτόματων σταθεροποιητών) και των φορολογικών μεταρρυθμίσεων, η εξέλιξη αυτή δεν αφορά γενικώς τις διαρθρωτικές δημοσιονομικές θέσεις. Πολλά κράτη μέλη δεν ικανοποιούν ακόμη την απαίτηση για "σχεδόν ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό προϋπολογισμό" που επιβάλλει το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης.

Ποιότητα και βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών – επιτελείται πρόοδος

Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και του ελέγχου των δαπανών, ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός κρατών μελών έθεσε και θέτει σε εφαρμογή θεσμικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες και διαδικασίες. Πολλά από αυτά τα κράτη μέλη κατόρθωσαν να βελτιώσουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών τους μέσω της μεταρρύθμισης των συνταξιοδοτικών συστημάτων και της σύστασης αποθεματικών κεφαλαίων. Ωστόσο, για πολλές από αυτές τις χώρες, η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα δεν φαίνεται να είναι ακόμη εξασφαλισμένη και θα απαιτήσει τη λήψη πρόσθετων μέτρων. Κατόπιν της συμφωνίας που επιτεύχθηκε τον Νοέμβριο του 2000 στο επίπεδο του Συμβουλίου για το φορολογικό πακέτο, η Επιτροπή υπέβαλε τροποποιημένη πρόταση οδηγίας για την αποτελεσματική φορολόγηση των διασυνοριακών πληρωμών τόκων.

Αγορές εργασίας – καταβάλλονται προσπάθειες, οι οποίες όμως πρέπει να εντατικοποιηθούν

Συνολικά, η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων προσέδωσε δυναμισμό στις αγορές εργασίας· οι μεταρρυθμίσεις αυτές έγιναν προς την κατεύθυνση που περιγράφεται στους ΓΠΟΠ του περασμένου έτους και στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, ενώ για την σημειωθείσα εξέλιξη γίνεται λόγος και στην κοινή έκθεση του 2001 για την απασχόληση. Ενώ η επιτευχθείσα τα προηγούμενα έτη πρόοδος οδήγησε σε οικονομική ανάπτυξη μεγαλύτερης έντασης εργασίας λόγω, μεταξύ άλλων, της συγκράτησης των μισθών, των πιο ευέλικτων συμβάσεων και των φορολογικών ελαφρύνσεων υπέρ των χαμηλόμισθων, η πορεία των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας φαίνεται να επιβραδύνθηκε το 2001. Η πρόοδος όσον αφορά την μεταρρύθμιση των συστημάτων υποχρεωτικών εισφορών και παροχών προς μία κατεύθυνση πιο ευνοϊκή για την απασχόληση ήταν περιορισμένη το 2001, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή σημαντικών μεταρρυθμίσεων στο σκέλος των παροχών και τον συνυπολογισμό των αλληλεπιδράσεων μεταξύ συστημάτων υποχρεωτικών εισφορών και συστημάτων παροχών. Για να βελτιωθεί η απασχολησιμότητα και η προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού στις διαρθρωτικές μεταβολές και να ενθαρρυνθεί έτσι η επαγγελματική κινητικότητα, τα περισσότερα κράτη μέλη εφαρμόζουν, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, συνολικές στρατηγικές για τη δια βίου μάθηση. Ωστόσο, μεταξύ των στόχων δεν περιλήφθηκε η άρση των εμποδίων που τίθενται στη γεωγραφική κινητικότητα. Κατά το περασμένο έτος, ορισμένα μόνο κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για την καλύτερη στοχοθέτηση και την μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτικών στην αγορά εργασίας.

Αγορές προϊόντων – η ενοποίηση των αγορών προϊόντων ενισχύθηκε περαιτέρω, αλλά η πρόοδος είναι βραδεία στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών

Η λειτουργία των αγορών προϊόντων στην Ευρώπη βελτιώθηκε το 2001 χάρη στην επιτευχθείσα πρόοδο στο επίπεδο της ενσωμάτωσης των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, του ανοίγματος των δημοσίων συμβάσεων και της μείωσης των κρατικών ενισχύσεων· εξακολουθούν όμως να υφίστανται προβλήματα. Μετά την ενσωμάτωση των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, η προσοχή πρέπει τώρα να επικεντρωθεί στην ορθή εφαρμογή τους. Ειδικότερα, τα εμπόδια εξακολουθούν να παραμένουν στον τομέα του διασυνοριακού εμπορίου υπηρεσιών. Παρά την πρόοδο που επιτεύχθηκε όσον αφορά το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων, σημαντικό μέρος των σχετικών αγορών εξακολουθεί να μην υπόκειται στον ανταγωνισμό από άλλες χώρες της Ένωσης. Οι προωθούμενες μεταρρυθμίσεις και η ελευθέρωση ορισμένων βιομηχανιών δικτύου ενίσχυσαν τον ανταγωνισμό, αλλά τα μερίδια αγοράς που εξακολουθούν να κατέχουν οι παραδοσιακοί εγχώριοι φορείς παραμένουν ιδιαίτερα υψηλά. Εξάλλου, ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός ενδέχεται να ενισχυθεί με τα λαμβανόμενα σε πολλά

κράτη μέλη μέτρα που αποσκοπούν στο να αυξήσουν τις εξουσίες και την λειτουργική ικανότητα των εθνικών αρχών ανταγωνισμού καθώς και με την αυξημένη συνεργασία μεταξύ αρχών ανταγωνισμού και ρυθμιστικών αρχών. Γενικά, το μερίδιο των κρατικών ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ συνέχισε να συρρικνώνεται στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, αλλά οι ενισχύσεις αυτές εξακολουθούν να παραμένουν υψηλές σε ορισμένα κράτη μέλη.

Αγορές κεφαλαίων – πραγματοποιείται πρόοδος σε διάφορους τομείς, αλλά η εφαρμογή του ΣΔΧΥ απαιτεί νέα ώθηση

Οι συστάσεις της Επιτροπής Σοφών έγιναν σε ευρεία κλίμακα αποδεκτές και τίθενται προοδευτικά σε εφαρμογή. Παρότι το 2001 σημειώθηκε ενθαρρυντική πρόοδος σε ορισμένα μεμονωμένα ζητήματα, η συνέχιση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ΣΔΧΥ) έγινε, συνολικά, με σχετικά βραδείς ρυθμούς. Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή του ΣΔΧΥ εντός των προθεσμιών του 2003 όσον αφορά τις αγορές κινητών αξιών και του 2005 όσον αφορά γενικότερα τις χρηματοπιστωτικές αγορές απαιτείται να δοθεί νέα ώθηση μέσω της κινητοποίησης όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη πραγματοποίησαν ορισμένες μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων, οι οποίες συνίστανται ιδίως στη χαλάρωση ορισμένων νομικών/κανονιστικών υποχρεώσεων που ισχύουν για τις επενδύσεις των θεσμικών επενδυτών και στην εισαγωγή φορολογικών αλλαγών προκειμένου, μεταξύ άλλων, να προαχθεί η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων. Αντίθετα, ελάχιστη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την άρση των αποτρεπτικών επιπτώσεων των διαδικασιών κήρυξης πτώχευσης και αφερεγγυότητας. Πολλά κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες μεταρρύθμισης των εθνικών τους μηχανισμών εποπτείας, οι οποίες όμως βασίζονται σε διαφορετικά μεταξύ τους πρότυπα. Απαιτείται να ενισχυθεί η διασυνοριακή και διατομεακή συνεργασία.

Προώθηση της επιχειρηματικότητας – ελάφρυνση του κανονιστικού φόρτου και ευκολότερη πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση, τα φορολογικά εμπόδια όμως εξακολουθούν να δημιουργούν στρεβλώσεις εντός της εσωτερικής αγοράς.

Πολλά κράτη μέλη θέσπισαν μέτρα για τη μείωση του κανονιστικού φόρτου και την ενθάρρυνση των ΜΜΕ και της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τον χρόνο και το κόστος που απαιτεί η σύσταση νέων επιχειρήσεων. Επίσης, λήφθηκαν μέτρα για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και προωθήθηκαν πρωτοβουλίες για την απλούστευση της φορολογίας των εταιρειών και την ελάφρυνση του φορολογικού βάρους των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η φορολογία των διασυνοριακών δραστηριοτήτων και οι σημαντικές διαφορές που εξακολουθούν να διαπιστώνονται στους πραγματικούς συντελεστές φορολογίας των εταιρειών συνεχίζουν να δημιουργούν στρεβλώσεις εντός της εσωτερικής αγοράς. Λήφθηκαν επίσης μέτρα με τα οποία διευκολύνεται η πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση.

Η κοινωνία της γνώσης – η πρόοδος συνεχίστηκε σε πολλά επίπεδα, αλλά εμφανίστηκαν προβλήματα στο ζήτημα της χορήγησης κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας ενώ βραδύς είναι και ο ρυθμός προόδου όσον αφορά την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόγχου.

Πολλά κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για την ενίσχυση των κινήτρων υπέρ της E&A και της χρηματοδότησής της, καθώς και για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ επιστήμης και βιομηχανίας. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να τηρηθεί η προθεσμία που είχε καθοριστεί (τέλη του 2001) για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τον τρόπο χορήγησης του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Η πρόσβαση στις ΤΠΕ συνέχισε να βελτιώνεται το 2001. Το κόστος πρόσβασης στο Διαδίκτυο μειώθηκε αισθητά και οι κυβερνήσεις έλαβαν μέτρα με τα οποία προωθείται η σύνδεση των σχολείων με το Διαδίκτυο. Παρά την πρόοδο όσον αφορά την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόγχου, ο ρυθμός εξακολουθεί να είναι αργός. Εν μέρει λόγω της παγκόσμιας ύφεσης στις αγορές των ΤΠΕ, ο ρυθμός αύξησης της χρήσης ΤΠΕ επιβραδύνθηκε και το ηλεκτρονικό εμπόριο αναπτύσσεται με βραδύτερους από τους προβλεπόμενους ρυθμούς. Τα περισσότερα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να ενισχύσουν το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της E&A και να προωθήσουν τις δεξιότητες στις ΤΠΕ.

Βιώσιμη ανάπτυξη – εισαγωγή διαφόρων μέσων που βασίζονται στην αγορά

Τα κράτη μέλη έθεσαν σε εφαρμογή ορισμένα μέτρα που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος· με τα μέτρα αυτά επιτυγχάνεται ιδίως ο καλύτερος συνυπολογισμός του περιβαλλοντικού κόστους στις τιμές. Καμία πρόοδος δεν σημειώθηκε το 2001 όσον αφορά την εφαρμογή κοινοτικού πλαισίου για την φορολογία της ενέργειας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει μία σαφώς καθορισμένη οικονομική στρατηγική η οποία συνίσταται στη συνέχιση της εφαρμογής υγιών μακροοικονομικών πολιτικών και μεγάλης εμβέλειας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως αυτές εκτίθενται στους γενικούς προσανατολισμούς οικονομικής πολιτικής (ΓΠΟΠ). Η στρατηγική αυτή παρέχει τη δυνατότητα ευέλικτης αντίδρασης στην εξέλιξη της βραχυπρόθεσμης οικονομικής κατάστασης, ενώ παράλληλα ενισχύει την παραγωγική ικανότητα της οικονομίας σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο.

Η στρατηγική οικονομικής πολιτικής εξελίχθηκε προοδευτικά. Πριν από δύο έτη, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας παρέσχε αποφασιστική ώθηση στην εξέλιξη αυτή. Τέθηκε σε εφαρμογή ένα φιλόδοξο πρόγραμμα οικονομικής μεταρρύθμισης στο πλαίσιο μίας ευρείας στρατηγικής για τη βελτίωση του δυναμισμού και της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Η στρατηγική της Λισσαβώνας επιβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το περασμένο έτος και διευρύνθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ το οποίο ενσωμάτωσε τη βιώσιμη ανάπτυξη στην στρατηγική οικονομικής πολιτικής.

Στους ΓΠΟΠ 2001 επαναβεβαιώνεται και επικαιροποιείται η ισχύουσα στρατηγική οικονομικής πολιτικής. Για να ενισχυθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της ΕΕ η έμφαση δίδεται στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Για το σκοπό αυτό, η στρατηγική της Λισσαβώνας και της Στοκχόλμης ενσωματώθηκε στους ΓΠΟΠ και δόθηκε λειτουργικό περιεχόμενο στους φιλόδοξους στόχους της. Οι ΓΠΟΠ καθορίζουν εξάλλου τις βασικές προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής για την εφαρμογή μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων προς την ανάπτυξη και τη σταθερότητα και για υγιή δημοσιονομική κατάσταση. Οι γενικοί προσανατολισμοί πρέπει να συμβάλλουν όχι μόνο στη γενική αντιμετώπιση της παρούσας οικονομικής ύφεσης, αλλά και στην προετοιμασία για την αντιμετώπιση της πιο μακροπρόθεσμης πρόκλησης που θέτει η γήρανση του πληθυσμού.

Η παρούσα έκθεση αξιολογεί την επιτευχθείσα πρόοδο στην εφαρμογή των συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλει στην πολυμερή εποπτεία των δημοσίων οικονομικών των κρατών μελών και της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 99 παράγραφος 3 της Συνθήκης και παρέχει πολύτιμη συνδρομή για την εκπόνηση των επόμενων ΓΠΟΠ.

Σύμφωνα με τη συνήθη διάρθρωση των ΓΠΟΠ, η παρούσα έκθεση συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το οποίο περιέχει λεπτομερή εξέταση της εφαρμογής των συστάσεων ανά χώρα. Η αξιολόγηση ενσωματώνει τα συμπεράσματα άλλων διαδικασιών συντονισμού και χρησιμοποιεί τους διαρθρωτικούς δείκτες που εκπονήθηκαν για την παρακολούθηση της επιτυγχανόμενης προόδου στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Τα παρουσιαζόμενα συμπεράσματα πρέπει ωστόσο να ερμηνευθούν με σύνεση. Τα περισσότερα από τα χρησιμοποιηθέντα στοιχεία είναι προσωρινού χαρακτήρα[1]. Εξάλλου, οι ΓΠΟΠ περιέχουν μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συστάσεις που δεν μπορούν να εκτιμηθούν με βεβαιότητα στο στάδιο αυτό. Αυτό ισχύει ιδίως για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των οποίων η επίπτωση γίνεται αισθητή σταδιακά.

[1] Η έκθεση βασίζεται στα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα στις 8 Φεβρουαρίου 2002.

Η στρατηγική για τους ΓΠΟΠ
1. Διασφάλιση μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων προς την ανάπτυξη και τη σταθερότητα.
2. Βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας των δημοσίων οικονομικών.
3. Ενίσχυση των αγορών εργασίας.
4. Διασφάλιση αποτελεσματικών αγορών προϊόντων (αγαθά και υπηρεσίες).
5. Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των αγορών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της ΕΕ.
6. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.
7. Προώθηση της κοινωνίας της γνώσης.
8. Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

2.1. Διασφάλιση οικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην ανάπτυξη και στη σταθερότητα

2.1.1. Οικονομική κατάσταση

Σε ένα πλαίσιο επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης …

Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερα ικανοποιητικής επίδοσης που σημειώθηκε το 2000 όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη, στους ΓΠΟΠ του 2001 προβλεπόταν μία ελαφρά κάμψη του ρυθμού αυτού. Η επιβράδυνση ωστόσο ήταν πολύ πιο σημαντική από την προβλεπόμενη ενώ ο ρυθμός αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας ανεστάλη πλήρως κατά το δεύτερο εξάμηνο. Το 2001, η ανάπτυξη ήταν ελαφρώς ανώτερη του 1½%, ήταν δηλαδή περισσότερο από μία εκατοστιαία μονάδα μικρότερη σε σχέση με την αναμενόμενη. Αυτή η απρόσμενα ισχυρή συρρίκνωση εξηγείται από μία σειρά αρνητικών οικονομικών κρίσεων, οι οποίες συνδυάζονται με μία λιγότερο, σε σχέση με τις προβλέψεις, ισχυρή ανθεκτικότητα της εγχώριας ζήτησης. Τα δραματικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου επιδείνωσαν την ύφεση επιφέροντας νέο πλήγμα στην οικονομία και υποσκάπτοντας τις πιθανότητες για ταχεία ανάκαμψη.

Η εξέλιξη της αγοράς εργασίας αντικατοπτρίζει γενικά την οικονομική κατάσταση με κάποια υστέρηση και η επίπτωση της επιβράδυνσης έγινε πραγματικά αισθητή αργότερα στη διάρκεια του έτους. Αν και με χαμηλότερο ρυθμό, η αύξηση της απασχόλησης συνεχίστηκε ενώ οι απώλειες θέσεων εργασίας λόγω των παύσεων δραστηριότητας και των αναδιαρθρώσεων επιχειρήσεων αυξήθηκαν, αλλά η αύξηση αυτή ήταν σταδιακή καθότι οι επιχειρήσεις δίσταζαν να απολύσουν εργαζομένους, ιδίως στις χώρες όπου οι συνθήκες στις αγορές εργασίας ήταν σχετικά τεταμένες. Ενώ η ανεργία άρχισε να αυξάνει σε ορισμένες χώρες προς τα τέλη του έτους, ο δείκτης ανεργίας στην ΕΕ και στη ζώνη ευρώ αναμένεται να σημειώσει νέα υποχώρηση το 2001. Οι κυριότερες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας από την επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης αναμένεται να εμφανιστούν με κάποια καθυστέρηση εντός του 2002, όταν η ανεργία στην ΕΕ αναμένεται να σημειώσει αύξηση για πρώτη φορά από το 1994.

Ο πληθωρισμός κινήθηκε αυξομειούμενος το 2001, λόγω της αύξησης των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων, και της επακόλουθης υποχώρησης των τιμών του πετρελαίου. Ο πληθωρισμός βάσει του ΕΔΤΚ ανήλθε στο υψηλότερο σημείο του

3,4% τον Μάιο του 2001 πριν υποχωρήσει στη συνέχεια στο 2% στα τέλη του έτους. Ο διαρθρωτικός πληθωρισμός (μετρούμενος με τον ΕΔΤΚ μη περιλαμβανομένων των τιμών της ενέργειας και των ακατέργαστων τροφίμων) κινήθηκε ανοδικά το μεγαλύτερο διάστημα του 2001 λόγω των έμμεσων και δευτερογενών επιπτώσεων από την αύξηση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων, αλλά ανήλθε ίσως στο ανώτατο επίπεδό του τον Οκτώβριο του 2001.

… οι μακροοικονομικές πολιτικές στήριξαν την ανάπτυξη με συνετή χρήση του διαθέσιμου περιθωρίου χειρισμών

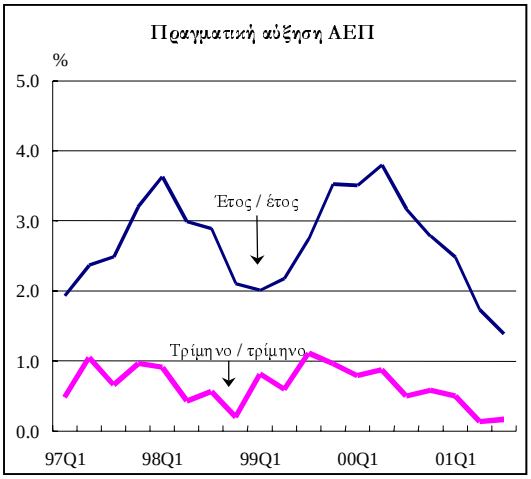
Σύμφωνα με τους ΓΠΟΠ 2001, μία κατάλληλη και απαλλαγμένη από πιέσεις οικονομική πολιτική συνίσταται σε μία *νομισματική πολιτική που αποσκοπεί στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και, χωρίς να θίγεται ο πρωταρχικός αυτός στόχος, στη στήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών· συνίσταται επίσης σε δημοσιονομικές πολιτικές που θα βασίζονται σε υγιείς δημοσιονομικές καταστάσεις και με τις οποίες θα επιδιώκεται η αποφυγή προκυκλικών θέσεων. Στους ΓΠΟΠ υπογραμμίζεται επίσης η σημασία μισθολογικών εξελίξεων συμβιβάσιμων με τη σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.*

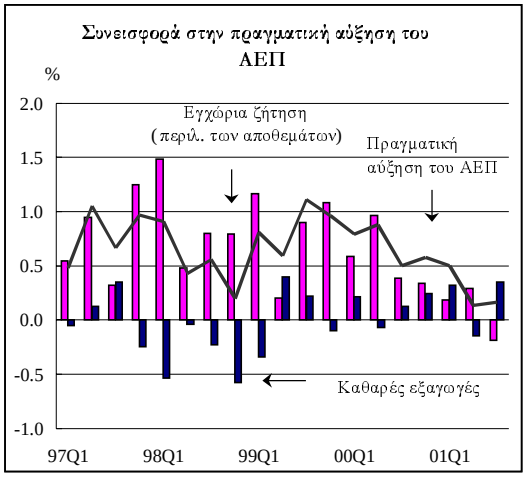
Με τη συνετή χρήση των διαθέσιμων περιθωρίων χειρισμών και χωρίς να υπονομεύσουν το προσανατολισμένο προς τη σταθερότητα πλαίσιο, οι μακροοικονομικές πολιτικές προσαρμόστηκαν κατάλληλα στον εν πολλοίς συμμετρικό χαρακτήρα των κρίσεων και στη γενικευμένη επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης.

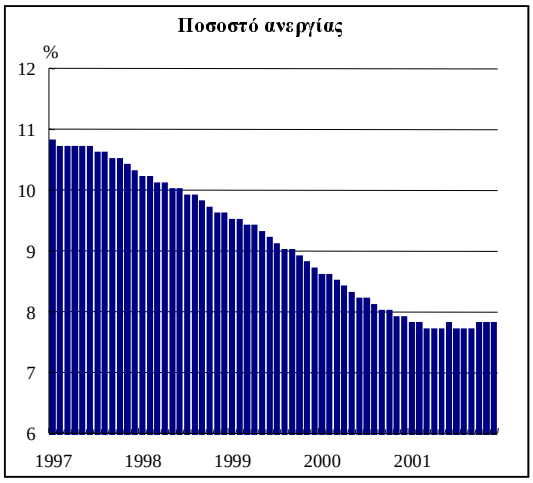
Λαμβάνοντας υπόψη την ολοένα και πιο έκδηλη έκταση της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας καθώς και τη σταδιακή μείωση των κινδύνων για τη σταθερότητα των τιμών, η ΕΚΤ χρησιμοποίησε το περιθώριο χειρισμών που διέθετε μειώνοντας το βασικό της επιτόκιο από 4,75% σε 3,25% και αυτό, σε τέσσερα στάδια. Οι κεντρικές τράπεζες της Δανίας, της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου μείωσαν επίσης τα επιτόκιά τους. Τα μέτρα αυτά οδήγησαν σε μείωση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιτοκίων της αγοράς και, ιδίως προς τα τέλη του έτους, σε χαλάρωση των νομισματικών συνθηκών. Το 2001, η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ ενισχύθηκε σε πραγματικούς ονομαστικούς όρους, κυρίως ως αποτέλεσμα της ενίσχυσής του έναντι του ιαπωνικού γεν. Αφού απώλεσε έδαφος έναντι του δολαρίου το 1999 και το 2000, το ευρώ σταθεροποιήθηκε στα 0,90 USD περίπου στο δεύτερο εξάμηνο του 2001.

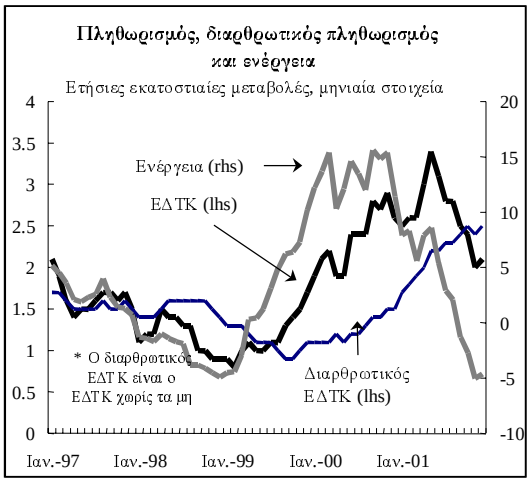
Συνολικά, ο προσανατολισμός των δημοσιονομικών πολιτικών παρέμεινε ουδέτερος, ενώ η λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών επιδείνωσε σε ορισμένο βαθμό τα δημοσιονομικά υπόλοιπα. Η εξέλιξη των μισθών παρέμεινε συνολικά συγκρατημένη και συμβιβάσιμη με τη σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Διάγραμμα 1:**Οικονομικές εξελίξεις στην ΕΕ**

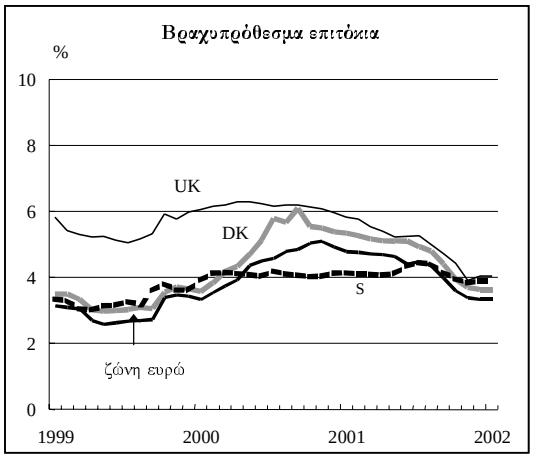

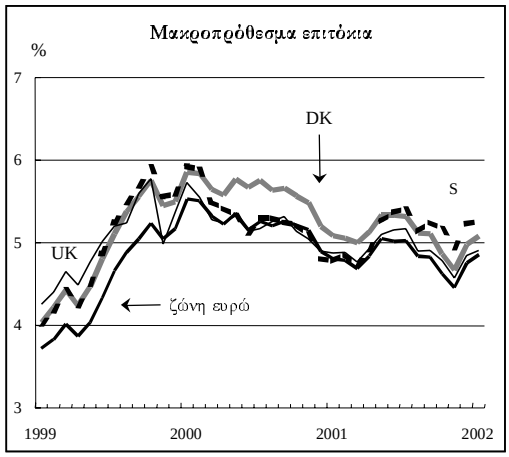

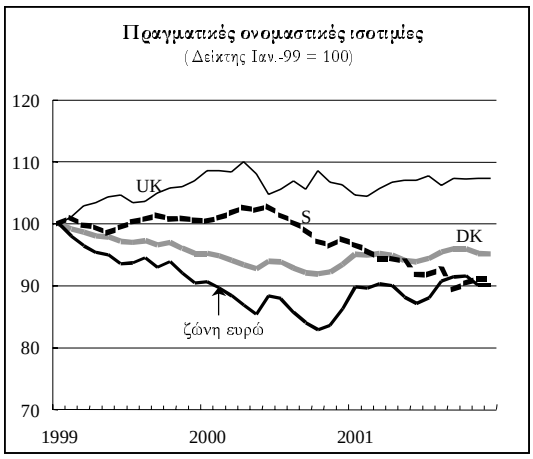

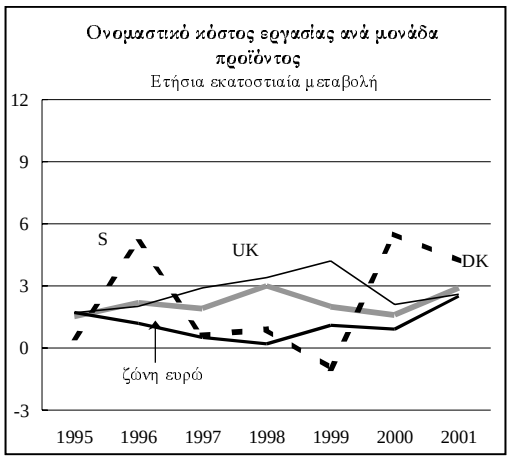
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

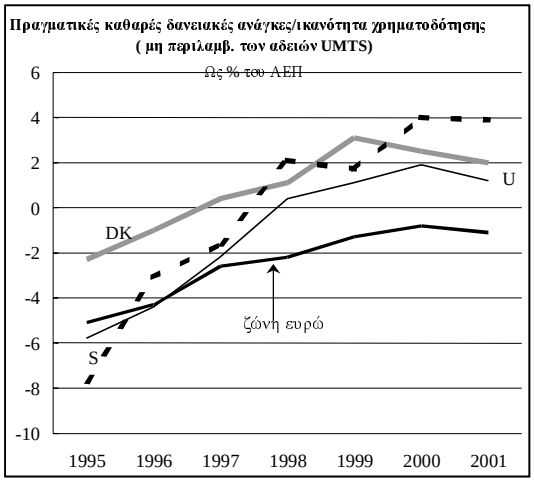
Διάγραμμα 2:**Συνδυασμός πολιτικών στη ζώνη ευρώ**

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.1.2. Δημοσιονομικές πολιτικές και τήρηση του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης

Οι ΓΠΟΠ 2001 συνιστούσαν στα κράτη μέλη να: (*i*) *επιτύχουν, κατά κανόνα, προϋπολογισμούς σχεδόν ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς το 2001, (ii) καταρτίσουν τους προϋπολογισμούς του 2002 λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να επιτευχθούν ή να διατηρηθούν προϋπολογισμοί σχεδόν ισοσκελισμένοι ή πλεονασματικοί και να αποφευχθούν οι προκυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές και, τέλος (iii) εφαρμοστεί αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική σε περίπτωση εμφάνισης κινδύνων υπερθέρμανσης της οικονομίας.*

Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2001

Όπως αναφέρεται στους ΓΠΟΠ του 2001, οι δημοσιονομικές συστάσεις βασίζονται στα εθνικά προγράμματα σταθερότητας ή σύγκλισης, στις βασικές οικονομικές υποθέσεις τους καθώς και στις σχετικές γνώμες του Συμβουλίου. Πράγματι, η σημειωθείσα το 2001 ανάπτυξη ήταν πολύ ασθενέστερη από ό,τι προβλεπόταν στους ΓΠΟΠ του 2001. Η λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών επιδείνωσε σε σημαντικό βαθμό τις δημοσιονομικές θέσεις· στην εξέλιξη αυτή προστέθηκε και η επίπτωση από τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις σε ορισμένες χώρες. Συνεπώς, τα πραγματικά δημοσιονομικά υπόλοιπα επιδεινώθηκαν στην ΕΕ το 2001 σε σχέση με το 2000. Στο επίπεδο της ΕΕ, το δημοσιονομικό έλλειμμα διευρύνθηκε, και από 0,1% του ΑΕΠ το 2000 ανήλθε σε 0,5% του ΑΕΠ το 2001 (εκτός εσόδων από την πώληση αδειών UMTS). Πρόκειται για την πρώτη επιδείνωση του ελλείμματος από το 1993. Ομοίως, το δημοσιονομικό έλλειμμα στη ζώνη ευρώ αυξήθηκε στο 1,1% του ΑΕΠ από 0,8% του ΑΕΠ το 2000. Η εξέλιξη των διαρθρωτικών δημοσιονομικών καταστάσεων δεν ήταν γενικώς δυσμενής.

Σε εθνικό επίπεδο, τα δημοσιονομικά υπόλοιπα επιδεινώθηκαν σημαντικά μεταξύ 2000 και 2001 στη Γερμανία, στην Ιρλανδία, στο Λουξεμβούργο, στη Φινλανδία και, σε μικρότερο βαθμό, στη Δανία, στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία και κυρίως η Αυστρία σημείωσαν από την πλευρά τους καλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με το 2000. Όλα τα κράτη μέλη δεν κατόρθωσαν να επιτύχουν τους ονομαστικούς δημοσιονομικούς στόχους που είχαν καθοριστεί για το 2001 στα επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης του φθινοπώρου 2000: αυτό ισχύει κυρίως για τη Δανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία και, σε μικρότερο βαθμό, για το Βέλγιο και την Ιταλία. Αντίθετα, η Ισπανία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία και η Φινλανδία πέτυχαν ή υπερέβησαν τους καθορισθέντες στόχους. Σχετικά σημαντικά πραγματικά και διαρθρωτικά ελλείμματα υφίστανται στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία και στην Πορτογαλία· έτσι, οι χώρες αυτές δεν ικανοποιούν ακόμη την απαίτηση του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό προϋπολογισμό.

Προϋπολογισμοί για το 2002

Κατά την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους για το 2002, τα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που εμφανίζουν σημαντικά ελλείμματα, έπρεπε να εξεύρουν τη χρυσή τομή μεταξύ της ανάγκης περαιτέρω εξυγίανσης και της ανάγκης για αποφυγή μιας προκυκλικής περιοριστικής πολιτικής. Τα σχέδια προϋπολογισμού για το 2002 αντικατοπτρίζουν τις ασθενείς προοπτικές ανάπτυξης. Σύμφωνα με τη νέα σειρά προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης, οι περισσότερες χώρες προβλέπουν ότι θα διατηρήσουν ή θα βελτιώσουν τις πραγματικές δημοσιονομικές τους καταστάσεις σε σχέση με το 2001. Αυτό προϋποθέτει μία ελαφρώς πιο περιοριστική δημοσιονομική πολιτική σε ορισμένες χώρες, ενώ στα περισσότερα κράτη μέλη ο προσανατολισμός θα παραμείνει γενικά ουδέτερος.

Πίνακας 1: **Εξέλιξη των εκτιμήσεων σχετικά με τους προϋπολογισμούς για το 2001***

	Πρόγραμμα σταθερότητας/ σύγκλισης * [1]		**Εκτιμώμενο αποτέλεσμα [2]**		**Διαφορά**	
	Πραγματική αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονομικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)	Πραγματική αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονομικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)	Πραγματική αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονομικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)
B	2.5	0.2	1.1*	0.0*	-1.4	-0.2
D	2.75	-1.5	0.6	-2.6*	-2.2	-1.1
EL	5.0	0.5	4.1	-0.4	-0.9	-0.9
E	3.6	0.0	2.7	0.1	-0.9	0.1
F	3.3	-1.0	2.0	-1.6	-1.3	-0.6
IRL	8.8	4.3	6.5	1.7*	-2.3	-2.6
I	2.9	-0.8	1.8	-1.2	-1.1	-0.4
L	5.2	2.6	5.1*	4.1*	-0.1	1.5
NL	4.0	0.7	1.5	0.7*	-2.5	0.0
A	2.8	-0.75	1.1	-0.2	-1.7	0.6
P	3.3	-1.1	1.7	-2.2*	-1.6	-1.1
FIN	4.2	4.7	0.5	4.8	-3.7	0.1
Ζώνη ευρώ	3.2	-0.6	(1.6)	(-1.1)	(-1.6)	(-0.5)
DK	1.8	2.8	1.3	2.0	-0.5	-0.8
S	3.5	3.5	1.4	3.9*	-2.1	0.4
UK	2.25[3]	0.6[3]	2.3	1.2	0.05[4]	0.6[4]
EU-15	3.0	-0.2	(1.7)	(-0.5)	(-1.3)	(-0.3)

* Μη περιλαμβανομένων των εσόδων από άδειες UMTS.
1) Δεύτερος γύρος επικαιροποιήσεων στα τέλη του 2000.
2) Υπηρεσίες της Επιτροπής. Οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2001 και, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα, προσωρινά στοιχεία τα οποία επισημαίνονται με αστερίσκο.
3) Οικονομικό έτος.
4) Ενδεικτικά, από σύγκριση μεταξύ στοιχείων οικονομικού και ημερολογιακού έτους.
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 2: **Μεταβολή των πραγματικών και κυκλικά προσαρμοσμένων δημοσιονομικών υπολοίπων (ΚΠΔΥ) το 2001 ***
(% του ΑΕΠ)

	Υπόλοιπο 2001	Μεταβολή στο υπόλοιπο 00/01	Η μεταβολή στο υπόλοιπο οφείλεται σε :			Η μεταβολή στο υπόλοιπο οφείλεται σε :		Η μεταβολή του ΚΠΔΥ οφείλεται σε :	
			Μεταβολή στα έσοδα	Μεταβολή στις πρωτογενείς δαπάνες	Μεταβολή στις δαπάνες για τόκους	Μεταβολή των συγκυριακών παραγόντων	Μεταβολή του ΚΠΔΥ	Μεταβολή των δαπανών για τόκους	Μεταβολή του πρωτογενούς ΚΠΔΥ
	1 **	2 = 3 - 4 – 5 = 6 + 7	3	4	5	6	7 = 9-5	5	9
B	-0.2 (0.0)	-0.3	-0.4	0.2	-0.3	-0.6	0.3	-0.3	0.0
D	-2.5 (-2.6)	-1.2	-1.0	0.3	-0.1	-0.5	-0.7	-0.1	-0.8
EL	-0.4	0.7	0.1	0.1	-0.6	0.3	0.4	-0.6	-0.2
E	0.1	0.5	0.1	-0.3	-0.1	-0.2	0.7	-0.1	0.6
F	-1.6	-0.2	-0.3	0.0	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.2
IRL	2.4 (1.7)	-2.1	-2.0	0.4	-0.3	-0.3	-1.8	-0.3	-2.1
I	-1.2	0.3	0.2	0.1	-0.2	-0.1	0.4	-0.2	0.2
L	4.4 (4.1)	-1.7	-1.5	0.2	0.0	-0.7	-0.9	0.0	-1.0
NL	1.3 (0.7)	-0.2	-1.6	-0.9	-0.6	-0.9	0.7	-0.6	0.1
A	-0.2	1.3	1.6	0.4	-0.1	-0.3	1.6	-0.1	1.5
P	-2.0 (-2.2)	-0.2	0.0	0.2	0.0	-0.3	0.1	0.0	0.1
FIN	4.8	-2.1	-2.3	0.4	-0.6	-1.8	-0.3	-0.6	-0.9
Ζώνη ευρώ	-1.1	-0.3	-0.5	0.0	-0.2	-0.3	0.0	-0.2	-0.2
DK	2.0	-0.5	-0.8	0.1	-0.4	-0.8	0.3	-0.4	-0.1
S	3.8 (3.9)	-0.2	-0.9	0.1	-0.8	-0.8	0.6	-0.8	-0.2
UK	1.2	-0.6	0.1	1.1	-0.3	-0.1	-0.5	-0.4	-0.9
EU-15	-0.5	-0.4	-0.5	0.2	-0.2	-0.3	-0.1	-0.2	-0.3

* Μη περιλαμβανομένων των αδειών UMTS. ** Υπηρεσίες της Επιτροπής. Οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2001 και, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα, προσωρινά στοιχεία τα οποία παρατίθενται εντός παρενθέσεως.
1) Εκτιμώμενα αποτελέσματα: Υπηρεσίες της Επιτροπής. Οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2001
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 3: **Προβολές για τα πλεονάσματα (+)/ελλείμματα (-) της γενικής κυβέρνησης**
(% του ΑΕΠ)

	Ημ/νία [1]	**2000** [2]	**2001** [2]	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
		Προγράμματα σταθερότητας					
B	SP 12/-00	-0.1	0.2	0.3	0.5	0.6	0.7
	UD 12/-01	0.1	0.0	0.0	0.5	0.6	0.7
D	SP 10/-00	1½ (-1)	-1½	-1	-½	0	
	UD 12/-01	1.2(-1.3)	-2½	-2	-1	-0	-0
EL	CP 12/-00	-0.8	0.5	1.5	2.0	2.0	
	SP 12/-01	-1.1	0.1	0.8	1.0	1.2	
E	SP 01/-01	-0.3	0.0	0.2	0.3	0.3	
	UD 12/-01	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
F	SP 12/-00	-1.4	0.1(-1.0)	-0.6	-0.4	0.3(0.2)[3]	
	UD 12/-01	-1.4	-1.4	-1.4	-1.3/-1.0	-0.5/0.0	0.0/0.3
IRL	SP 12/-00	4.7	4.3	3.8	4.6		
	UD 12/-01	4.5	1.4	0.7	-0.5	-0.6	
I	SP 12/-00	-1.3	-0.8	-0.5	0.0	0.3	
	UD 11/-01	(-1.5)	-1.1	-0.5	0.0	0.0	0.2
L	SP 12/-00	3.0	2.6	2.5	2.5		
	UD 11/-01	6.2	4.1	2.8	3.1	3.4	
NL	SP 09/-00	1.7(1.0)	0.7	0.6[4]	1.1[4]	1.9[4]	
	UD 10/-01	2.2(1.5)	0.7	0.4	0.2	0.5	
A	SP 12/-00	-1.4	-0.75	0.0	0.0	0.0	
	UD 11/-01	-1.1	0.0	0.0	0.0	0.2	0.5
P	SP 01/-01	-1.5	-1.1	-0.7	-0.3	0.0	
	UD 12/-01	-1.5	-2.2	-1.8	-1.0	0.0	0.4
FIN	SP 09/-00	4.5	4.7	4.4	4.5	4.9	
	UD 11/-01	6.9	4.7	2.6	2.1	2.6	
Ζώνη ευρώ	SP -00	-0.7	-0.6	-0.3	0.1	0.5	
	UD -01	-0.8	-1.1	-0.9	-0.5	0.0	0.1
		Προγράμματα σύγκλισης					
DK	CP 12/-00	2.7	2.8	2.6	2.6	2.7	2.9
	UD 01/-02	2.5	1.9	1.9	2.1	2.1	2.1
S	CP 11/-00	3.4	3.5	2.0	2.0		
	UD 11/-01	4.1	4.6	2.1	2.2	2.3	
UK	CP 12/-00 [5]	1.1	0.6	-0.1	-0.9	-1.0	-1.1
	UD 12/-01 [5]	2.0	-0.2	-1.1	-1.3	-1.1	-1.0[6]
EU-15	C/SP -00	-0.2	-0.2	-0.1	0.1	0.3	
	UD -01	-0.1	-0.8	-0.9	-0.6	-0.1	-0.1

CP = πρόγραμμα σύγκλισης· SP = πρόγραμμα σταθερότητας· UD = επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας/σύγκλισης· 1) Ημερομηνίες έγκρισης από τα κράτη μέλη του επικαιροποιημένου προγράμματος σταθερότητας ή σύγκλισης. 2) Τα υπόλοιπα για το 2000 ή το 2001 επηρεάζονται από τα έσοδα από την πώληση αδειών UMTS σε πολλές χώρες. Όπου χρειάζεται και όπου υπάρχουν πληροφορίες, υπάρχουν δύο αριθμοί: ο πρώτος περιλαμβάνει τα έσοδα από τις άδειες UMTS και ο δεύτερος (σε παρένθεση) όχι. 3) Έλλειμμα 0,5% του ΑΕΠ το 2004 με το πιο συγκρατημένο σενάριο ανάπτυξης. 4) Ευνοϊκό σενάριο, με περιθώριο ασφαλείας για τη μείωση του χρέους· στο συγκρατημένο σενάριο, με τη χρήση του διαθέσιμου περιθωρίου για τη μείωση του χρέους, το πλεόνασμα υπολογίζεται σε 0,3% του ΑΕΠ το 2002 και το 2003 και 0,6% το 2004. 5) Οικονομικά έτη. 6) Έλλειμμα 1,0% του ΑΕΠ υπολογίζεται για το 2006-07.
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.1.3. Εξέλιξη των μισθών

Σύμφωνα με τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στους ΓΠΟΠ του 2001έπρεπε: (*i) η αύξηση των ονομαστικών μισθών να είναι συμβιβάσιμη με τη σταθερότητα των τιμών, (ii) η αύξηση των πραγματικών μισθών να μην υπερβεί την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, και (iii) να ενθαρρυνθούν διαδικασίες διαμόρφωσης των μισθών που λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές παραγωγικότητας.*

Συνολική εξέλιξη των μισθών

Γενικά, η εξέλιξη των μισθών παρέμεινε συγκρατημένη το 2001, παρότι η αύξηση των αποδοχών ανά εργαζόμενο στη ζώνη ευρώ εκτιμάται ότι επιταχύνθηκε κατά μισή εκατοστιαία μονάδα και ανήλθε στο 3% περίπου. Ενώ οι συνθήκες στην αγορά εργασίας ήταν τεταμένες μέχρι στις αρχές του 2001, η αντίδραση των συμφωνιών για τους μισθούς στην προσωρινή αύξηση του πληθωρισμού δεν μπορεί κατά κανένα τρόπο να χαρακτηριστεί ως υπερβολική. Οι αυξήσεις μισθών ήταν σχετικά σημαντικές στην Ισπανία, στην Ιρλανδία, στο Λουξεμβούργο, στις Κάτω Χώρες, στην Πορτογαλία και στη Φινλανδία, δηλαδή στις χώρες με τις πιο τεταμένες συνθήκες στην αγορά εργασίας. Στη Γαλλία, ο ρυθμός αύξησης του ωριαίου κόστους εργασίας σημείωσε σταδιακή κάμψη, καθότι η μηχανική επίπτωση από τη μετάβαση στην εβδομάδα των 35 ωρών γίνεται ολοένα και ασθενέστερη.

Ενώ η αύξηση των ονομαστικών μισθών παρέμεινε συνολικά συγκρατημένη το 2001, η επιβράδυνση της οικονομίας στη ζώνη ευρώ και η μεταβολή της συγκυρίας που αυτό συνεπάγεται σε όρους αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας οδήγησαν σε σαφή επιτάχυνση του ονομαστικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, του οποίου η αύξηση ανήλθε στο 2½%. Η άνοδος του πραγματικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιταχύνθηκε επίσης και η άνοδος των πραγματικών μισθών υπερέβη ελαφρώς την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Ωστόσο, το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος εξακολουθεί να βρίσκεται υπό έλεγχο και συνολικά παραμένει συμβιβάσιμο με τον στόχο της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

Διαφοροποίηση των μισθών

Το 2001 λίγα ήταν τα μέτρα που λήφθηκαν με σκοπό τη δημιουργία μισθολογικών διαρθρώσεων που αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις διαφορές παραγωγικότητας. Ορισμένες χώρες (Βέλγιο, Γερμανία και Αυστρία) έλαβαν μέτρα που παρέχουν, σε ορισμένες συνθήκες, τη δυνατότητα απόκλισης από τα μισθολογικά πρότυπα που καθορίζονται στις τομεακές συλλογικές συμβάσεις.

Πίνακας 4: **Μισθολογικές εξελίξεις το 2001**
(Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή)

	Ονομαστική αμοιβή ανά εργαζόμενο	**Πραγματικοί μισθοί** [1)]	**Παραγωγικότητα της εργασίας**	**NULC** [2)]	**RULC** [3)]
B	3.2	1.1	0.1	3.1	1.0
D	1.6	0.3	0.4	1.2	-0.1
EL	5.5	2.2	3.0	2.5	-0.8
E	3.9	0.2	0.4	3.5	-0.3
F	2.2	0.7	-0.2	2.4	0.9
IRL	9.5	4.5	4.1	5.2	0.4
I	3.2	0.6	0.3	2.9	0.3
L	4.4	1.4	-1.4	5.9	2.8
NL	5.0	-0.7	-0.4	5.5	-0.3
A	2.4	1.0	1.1	1.3	-0.1
P	6.4	2.4	0.2	6.2	2.2
FIN	4.4	2.0	-0.8	5.3	2.8
Ζώνη ευρώ	2.8	0.5	0.3	2.5	0.2
DK	3.8	0.8	0.9	2.9	-0.1
S	3.8	1.9	-0.4	4.2	2.3
UK	4.3	1.9	1.6	2.6	0.2
EU-15	3.1	0.8	0.5	2.6	0.3

1) Ονομαστική αμοιβή προσαρμοσμένη με τον αποπληθωριστή ΑΕΠ.
2) Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.
3) Πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.2. Βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών

Σύμφωνα με τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στους ΓΠΟΠ του 2001, τα κράτη μέλη όφειλαν : *(i) να καταστήσουν τα συστήματα υποχρεωτικών εισφορών και παροχών καταλληλότερα για την απασχόληση, (ii) να βελτιώσουν την ποιότητα των δημοσίων δαπανών, (iii) να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών μέσω θεσμικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, κυρίως μέσω του περιορισμού των δαπανών, (iv) να βελτιώσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών καθώς και (v) να ενισχύσουν περαιτέρω τον συντονισμό στον φορολογικό τομέα και να θέσουν σε εφαρμογή τη συμφωνία για το φορολογικό πακέτο που ενέκρινε το Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2000.*

Συστήματα υποχρεωτικών εισφορών και παροχών

Η επιτευχθείσα στον τομέα αυτό πρόοδος επέτρεψε να καταστούν τα συστήματα υποχρεωτικών εισφορών και παροχών πιο ευνοϊκά για την απασχόληση (βλ. σημείο 2.3).

Ποιότητα και αναπροσανατολισμός των δημοσίων δαπανών

Πέρα από τις θετικές συνέπειες που είχε η εφαρμογή συστημάτων παροχών που δεν δημιουργούν στρεβλώσεις, η συμβολή των δημοσίων δαπανών στην αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης και απασχόλησης μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση των δαπανών για τόκους και των γενικότερων αντιπαραγωγικών δαπανών καθώς και με την σώρευση συντελεστών παραγωγής, δηλαδή επενδύσεων σε φυσικό κεφάλαιο (δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές), σε ανθρώπινο κεφάλαιο (εκπαίδευση αλλά, σε ορισμένο βαθμό, και υγεία) και σε γνώση (Ε&Α και καινοτομία). Προς την κατεύθυνση αυτή επιτεύχθηκε ορισμένη πρόοδος το 2001 μέσω της μείωσης των πληρωμών για τόκους και, σε μικρότερο βαθμό, των κοινωνικών μεταβιβαστικών πληρωμών· αυτό οδήγησε σε μείωση του μεριδίου των συνολικών δημοσίων δαπανών ως προς το ΑΕΠ σε πολλά κράτη μέλη, ενώ οι δημόσιες επενδύσεις παρέμειναν σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Δημόσιες δαπάνες

Ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός κρατών μελών μεταρρύθμισαν τους εθνικούς τους δημοσιονομικούς κανόνες και διαδικασίες προκειμένου να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των δαπανών και να διασφαλίσουν έναν αποτελεσματικότερο έλεγχο. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές λαμβάνουν διάφορες μορφές και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μηχανισμούς για τον καθορισμό και τον έλεγχο των δαπανών, πολυετή δημοσιονομικά προγράμματα και συμφωνίες μεταξύ διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης. Η ενίσχυση των δημοσιονομικών διαδικασιών και του ελέγχου των δαπανών αποτελεί θετική εξέλιξη. Ωστόσο, οι δημοσιονομικές διαδικασίες, και ιδίως οι προσανατολισμοί όσον αφορά τις δαπάνες δεν έχουν τον ίδιο αναγκαστικό χαρακτήρα σε όλα τα κράτη μέλη. Απαιτείται ιδίως να ενισχυθούν οι μηχανισμοί για τον έλεγχο των δαπανών στον τομέα των υπηρεσιών υγείας.

Μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα

Σε έκθεση της επιτροπής οικονομικής πολιτικής διατυπώνεται ανάγλυφα η ανάγκη βελτίωσης της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών ώστε να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τη γήρανση του πληθυσμού. Το εν λόγω έγγραφο προβλέπει ότι έως το 2040 στα περισσότερα κράτη μέλη θα σημειωθεί αύξηση των δημοσίων δαπανών της τάξης του 4% έως 8% του ΑΕΠ στον τομέα των συντάξεων, των υπηρεσιών υγείας και των υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους. Η επιτευχθείσα πρόοδος προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότητας και της χρηματοοικονομικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών ταμείων - ώστε τα τελευταία να επιτύχουν τους κοινωνικούς τους στόχους - είναι άνιση. Πολλά κράτη μέλη διατήρησαν ή επέτυχαν υγιείς δημοσιονομικές καταστάσεις με σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα, τα οποία επιτρέπουν την ταχεία μείωση του δημοσίου χρέους. Ωστόσο, η καθυστέρηση που σημείωσαν ορισμένα κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Πορτογαλία) όσον αφορά την ικανοποίηση της απαίτησης που διατυπώνεται στο σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, δηλαδή η επίτευξη δημοσιονομικών καταστάσεων σχεδόν ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών, ενδέχεται να έχει συνέπειες σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, καθότι απομένει λίγος χρόνος για την προετοιμασία των δημοσιονομικών καταστάσεων στις πρακτικές συνέπειες των δημογραφικών μεταβολών.

Πολλά κράτη μέλη συνέχισαν με επιτυχία τη μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων, ενώ άλλα (Γερμανία, Αυστρία και Πορτογαλία) θα πρέπει ίσως να λάβουν συμπληρωματικά μέτρα για να διασφαλίσουν την χρηματοοικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων τους. Οι μεταρρυθμίσεις που προβλέπουν αρκετά κράτη μέλη (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία) πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή το συντομότερο δυνατό, ιδίως στις χώρες στις οποίες οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν καθυστερήσει ή αναβληθεί. Το Βέλγιο, η Ισπανία, η Ιταλία και η Γαλλία δημιούργησαν αποθεματικά ταμεία. Λόγω του μειωμένου μεγέθους τους, η συμβολή των ταμείων αυτών στην κάλυψη των πρόσθετων δαπανών για συντάξεις σε ορισμένες χώρες θα είναι περιορισμένη.

Φορολογικό πακέτο

Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Ecofin του Νοεμβρίου 2000, η Επιτροπή υπέβαλε τροποποιημένη πρόταση οδηγίας[2] η οποία αποσκοπεί στην πραγματική φορολόγηση των διασυνοριακών πληρωμών τόκων σε φυσικά πρόσωπα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εν τω μεταξύ, τα κράτη μέλη συνέχισαν τις εργασίες αξιολόγησης σχετικά με το ενδεχόμενο αναστολής ή κατάργησης 66 μέτρων στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων, τα οποία είχαν κριθεί ως επιβλαβή στην έκθεση του Νοεμβρίου 1999 που συνέταξε η Ομάδα του κώδικα δεοντολογίας. Τέλος, το Συμβούλιο μελετά πρόταση οδηγίας σχετικά με την κατάργηση των κρατήσεων στην πηγή για τις πληρωμές τόκων και δικαιωμάτων που πραγματοποιούνται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εργάζονται πυρετωδώς ώστε να τηρηθεί η προθεσμία του 2002, εντός της οποίας πρέπει να έχουν καταλήξει σε συμφωνία για τα τρία αυτά στοιχεία, τα οποία αποτελούν το ″φορολογικό πακέτο″.

2.3. Ενίσχυση των αγορών εργασίας

Σύμφωνα με τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στους ΓΠΟΠ του 2001, τα κράτη μέλη όφειλαν *(i) να προωθήσουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, (ii) να μεριμνήσουν ώστε τα συστήματα υποχρεωτικών εισφορών και παροχών να καταστήσουν την ανάληψη θέσης εργασίας πιο ελκυστική από οικονομική άποψη, (iii) να καταργήσουν τα εμπόδια που τίθενται στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών (iv) να διευκολύνουν την επαγγελματική κινητικότητα (v) να βελτιώσουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας, (vi) να προωθήσουν πιο ευέλικτες μορφές οργάνωσης της εργασίας και, τέλος (vii) να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν την πολιτική που αποσκοπεί στον περιορισμό των μισθολογικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών οι οποίες οφείλονται σε διάκριση εκ των πραγμάτων.*

Το 2001 η αγορά εργασίας υπέστη τις συνέπειες της συγκυριακής επιβράδυνσης και δεν επαναλήφθηκε η ιδιαίτερα θετική εξέλιξη του προηγούμενου έτους. Η αύξηση της απασχόλησης υποχώρησε στο 1,1%. Το ποσοστό ανεργίας σημείωσε ελαφρά μείωση και στα τέλη του έτους ανερχόταν στο 7,8%. Ωστόσο, το μέσο ποσοστό ανεργίας (7,7%) παρέμεινε κατώτερο κατά μισή εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό του 2000. Η πρόοδος ήταν πιο μέτρια σε σχέση με το 2000 όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων της Λισσαβώνας στον τομέα της απασχόλησης. Το συνολικό ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 0,7 εκατοστιαία μονάδα και ανήλθε στο 63,9%. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ανήλθε στο 54,7%, δηλαδή κατά 0,7 ποσοστιαία μονάδα περισσότερο από το 2000. Το ποσοστό απασχόλησης των ηλικιωμένων εργαζομένων (55-64 ετών) αυξήθηκε κατά 0,5 ποσοστιαία μονάδα και ανήλθε στο 38,3%. Ωστόσο, τα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, τόσο σε όρους ποσοστού απασχόλησης και ανεργίας όσο και από την άποψη της βελτίωσης των σχετικών δεικτών. Η επιβράδυνση του ρυθμού υλοποίησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είναι ανησυχητική ιδίως στο πλαίσιο της παρούσας κυκλικής επιβράδυνσης και του ακόμη ανεπαρκούς αναπτυξιακού δυναμικού.

Συστήματα υποχρεωτικών εισφορών και παροχών

Οι παγίδες ανεργίας και φτώχειας, οι οποίες αποθαρρύνουν τους ενδιαφερόμενους από το να αναζητήσουν θέση εργασίας και να τη διατηρήσουν ή να εργαστούν μεγαλύτερο αριθμό ωρών, αποτελούν ένα σοβαρό εμπόδιο για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας στα περισσότερα κράτη μέλη. Οι παγίδες αυτές ενδέχεται να πλήξουν κυρίως τους χαμηλόμισθους ή εκείνους με περιορισμένες εργασιακές δεξιότητες. Πολλές χώρες άρχισαν ή συνεχίζουν μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για να μειωθεί η

[2] Com (2001) 400. Η τελική έγκριση της οδηγίας εξαρτάται από την έκδοση, εκ μέρους ορισμένων τρίτων χωρών, μέτρων ισοδύναμων προς τα εφαρμοζόμενα στα κράτη μέλη καθώς και από την έκδοση των ίδιων μέτρων προς τα εφαρμοζόμενα στα κράτη μέλη από τα συνδεδεμένα και εξαρτημένα εδάφη των κρατών μελών.

φορολογική πίεση επί της εργασίας, ιδίως για τους χαμηλόμισθους. Το 2001, η μέση φορολογική επιβάρυνση για τους χαμηλόμισθους στην ΕΕ μειώθηκε, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία, κατά περισσότερο από 3/4 της μονάδας και διαμορφώθηκε σε επίπεδο χαμηλότερο του 39%.

Όσον αφορά τα κίνητρα για εργασία, παρότι ορισμένα κράτη μέλη (Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες και Φινλανδία) κατόρθωσαν τα τελευταία αυτά έτη να ενισχύσουν σημαντικά τα κίνητρα μέσω φορολογικών πλεονεκτημάτων και καλύτερων παροχών, οι καταβληθείσες το 2001 προσπάθειες ήταν μάλλον σποραδικές. Φαίνεται να υπάρχει κάποια διστακτικότητα στο να συμπληρωθούν οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις με εκτενείς μεταρρυθμίσεις των συστημάτων παροχών ώστε να καταστεί η ανάληψη θέσης εργασίας πιο ελκυστική από οικονομική άποψη. Το 2001 τα περισσότερα κράτη μέλη επέλεξαν μία μερική λύση, παραδείγματος χάρη, επικεντρώνοντας τις προσπάθειές τους σε συστήματα παροχών που αφορούν αποκλειστικά ειδικές ομάδες-στόχους. Οι τρέχουσες μεταρρυθμίσεις δεν είναι αρκούντως προσανατολισμένες στην αύξηση των κινήτρων για εργασία και στην ενεργοποίηση.

Πίνακας 5: **Φορολογία χαμηλομίσθων**
(άτομο μόνο αμοιβόμενο με το 67% του μέσου μισθού εργάτη στην παραγωγή)

	1997	**2000**	**2001***	**Μεταβολή 2000-01**
B	49.5	49.9	49.1	-0.8
DK	41.7	41.2	41.1	-0.1
D	47.7	46.5	45.4	-1.1
EL	35.0	34.3	34.3	0.0
E	34.8	32.8	33.3	0.5
F	41.6	39.6	38.4	-1.2
IRL	24.9	18.1	17.3	-0.8
I	48.8	43.3	42.9	-0.4
L	29.7	30.4	28.8	-1.6
NL	38.8	40.6	36.8	-3.8
A	41.1	40.1	39.9	-0.2
P	30.8	30.4	29.6	-0.8
FIN	44.2	42.4	40.9	-1.5
S	49.2	47.9	47.0	-0.9
UK	28.4	25.3	24.8	-0.5
EU-15	40.8	38.6	37.8	-0.8

* 2001: τα στοιχεία είναι προσωρινά.
Πηγή ΟΟΣΑ/Υπηρεσίες της Επιτροπής, ΓΔ TAXUD.

Γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα

Σε πολλά κράτη μέλη, η αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων αποτελεί ένα μεγάλο εμπόδιο για την ανάπτυξη της απασχόλησης. Τα προβλήματα αναντιστοιχίας και τα σημεία συμφόρησης που παρατηρήθηκαν στις αγορές εργασίας πολλών κρατών μελών έχουν διάφορες προελεύσεις, όπως η υφιστάμενη ένταση στις αγορές εργασίας (Δανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Σουηδία), οι σημαντικές περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των ποσοστών ανεργίας (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο) ή η υψηλή διαρθρωτική ανεργία (Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Φινλανδία). Τα περισσότερα κράτη μέλη εφαρμόζουν συνολικές πολιτικές δια βίου μάθησης προκειμένου να βελτιωθεί η ικανότητα προσαρμογής του εργατικού δυναμικού στις διαρθρωτικές μεταβολές. Ορισμένα κράτη μεταρρυθμίζουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα εν γένει (Ισπανία, Ελλάδα και Πορτογαλία). Ελάχιστα είναι τα κράτη μέλη που επιχείρησαν να άρουν τα εμπόδια που τίθενται στη γεωγραφική κινητικότητα,

τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών, ενώ ανεπαρκής είναι η προσοχή που δόθηκε στο δυναμικό της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας ως σύνολο.

Ενεργές πολιτικές στην αγορά εργασίας

Ενώ επιτεύχθηκε ικανοποιητική πρόοδος κατά τα τελευταία έτη στο ζήτημα της έγκαιρης ενεργοποίησης των ανέργων, ορισμένα προγράμματα φαίνεται να λειτουργούν καλύτερα από άλλα και πιο αποτελεσματικά για ορισμένες ομάδες εργαζομένων σε σχέση με άλλους. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να στοχοθετήσουν τα προγράμματα και να μετρήσουν την αποτελεσματικότητά τους, όπως προκύπτει από την κοινή έκθεση για την απασχόληση του 2001. Ορισμένα μόνο κράτη μέλη (Φινλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) πραγματοποίησαν πρόσφατα ή ανήγγειλαν (Γερμανία) εργασίες αξιολόγησης προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ενεργών πολιτικών στην αγορά εργασίας.

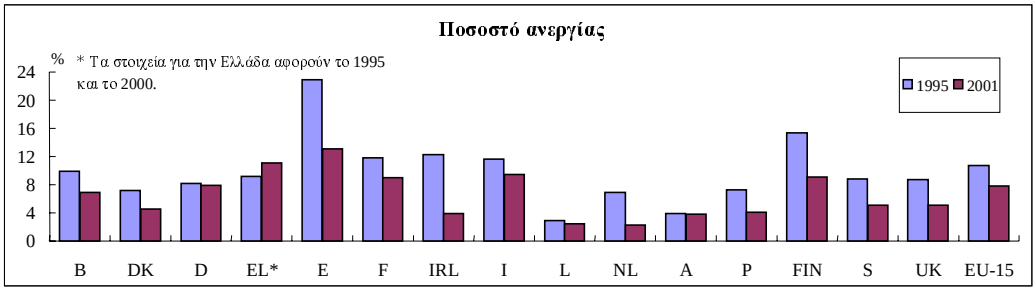
Ευελιξία και εκσυγχρονισμός

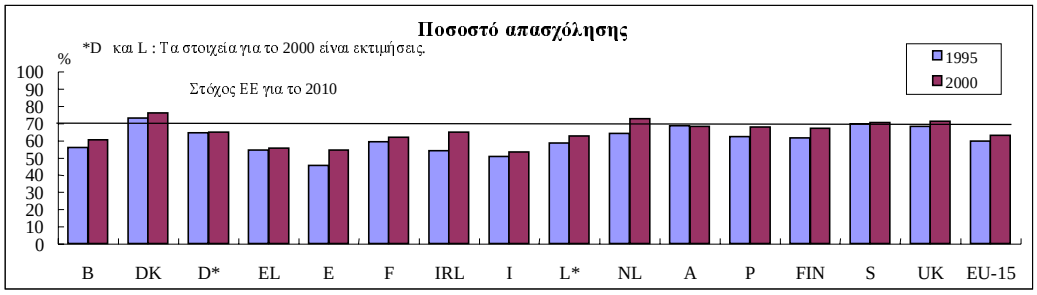
Η οργάνωση του χρόνου εργασίας κατέστη περισσότερο ευέλικτη σε ορισμένα κράτη μέλη και ευέλικτες μορφές απασχόλησης – π.χ. εργασία μερικού χρόνου, συμβάσεις ορισμένης διάρκειας, εποχική εργασία και, σε μικρότερο βαθμό, τηλεργασία – είναι μεταξύ των προτεραιοτήτων που έχουν καθορίσει τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι για τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης εργασίας. Η αντιμετώπιση των ζητημάτων που θέτουν οι δημογραφικές μεταβολές και η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού αναμένεται να αποτελέσει κρίσιμο θέμα στα αμέσως προσεχή χρόνια. Αρκετά κράτη μέλη (Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Πορτογαλία) πρέπει να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του ισχύοντος κανονιστικού τους πλαισίου προκειμένου να συνδυαστεί η μεγαλύτερη ευελιξία με την ασφάλεια και να μειωθεί με τον τρόπο αυτό η διαρθρωτική ανεργία. Το περασμένο έτος, μόνο η Ισπανία έλαβε σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της ευελιξίας.

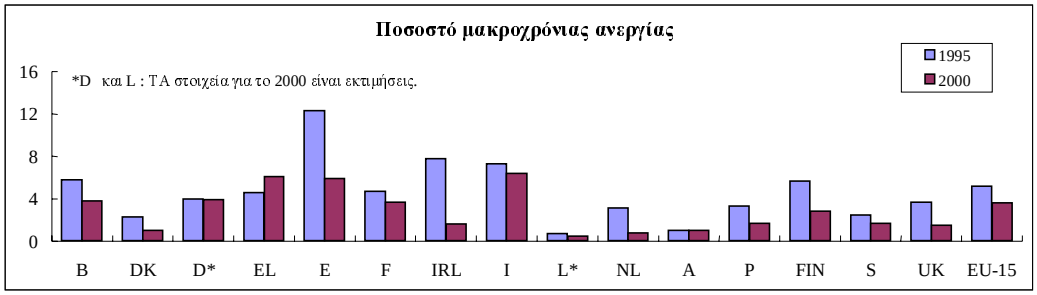
Μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών

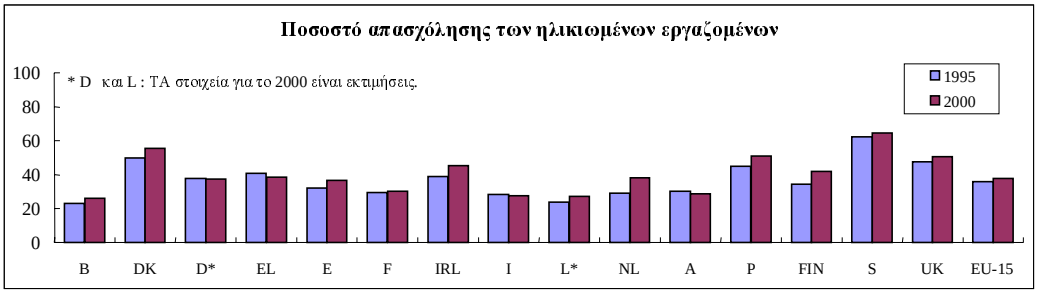
Κατά μέσο όρο, οι γυναίκες κερδίζουν λιγότερα από τους άνδρες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του κοινοτικού πάνελ νοικοκυριών του 1997, η μέση καθαρή ωριαία αμοιβή των γυναικών (μισθωτές εργαζόμενες 15 ώρες ή περισσότερο) ανέρχεται στο 86% περίπου εκείνης των ανδρών (δεν υπάρχει κανένα διαθέσιμο στοιχείο για τη Σουηδία). Η κατάσταση αυτή οφείλεται τόσο στις διαφορές στο επίπεδο των χαρακτηριστικών των αγορών εργασίας (ηλικιακή δομή του εργατικού δυναμικού, επάγγελμα, επαγγελματική εμπειρία και το επίπεδο σπουδών) όσο και σε διαφορές στο επίπεδο των αποδοχών. Ο στόχος για μεγαλύτερη ισότητα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας συγκαταλέγεται μεταξύ των προτεραιοτήτων πολλών κρατών μελών. Το 2002 η Επιτροπή θα αρχίσει την πραγματοποίηση μιας σφαιρικής εκτίμησης με την οποία θα διερευνηθούν οι λόγοι ύπαρξης των διαφορών που οδηγούν στην ψαλίδα μεταξύ φύλων, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων αποδοχών.

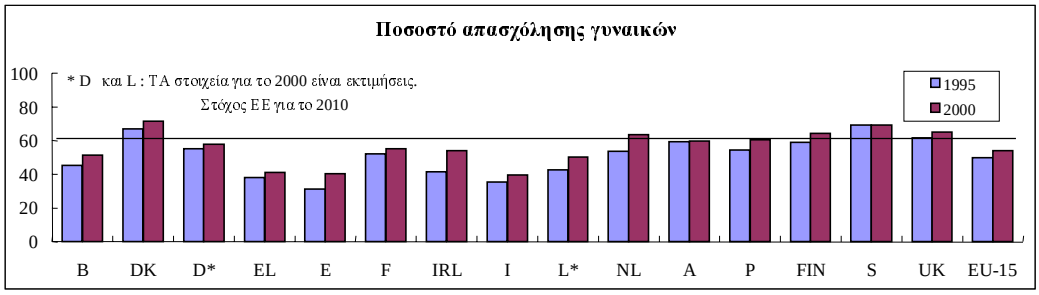
Διάγραμμα 3: **Κατάσταση της αγοράς εργασίας στην ΕΕ**

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.4. Διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αγορών προϊόντων (αγαθά και υπηρεσίες)

Σύμφωνα με τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στους ΓΠΟΠ του 2001, τα κράτη μέλη έπρεπε : *(i) να ολοκληρώσουν τη θέση σε εφαρμογή της εσωτερικής αγοράς (περιορίζοντας το έλλειμμα ενσωμάτωσης της νομοθεσίας περί εσωτερικής αγοράς, καταργώντας τα τεχνικά εμπόδια στις συναλλαγές, δημιουργώντας μία αποτελεσματική εσωτερική αγορά υπηρεσιών και ανοίγοντας περισσότερο τις δημόσιες συμβάσεις στον ανταγωνισμό) και (ii) να ενισχύσουν τον ανταγωνισμό (μέσω της ελευθέρωσης των βιομηχανιών δικτύου, της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών καθώς και μέσω του περιορισμού των κρατικών ενισχύσεων).*

Η επιτευχθείσα πρόοδος στην εφαρμογή μιας πλήρως ενοποιημένης και αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς ήταν άνιση. Οι ευρωπαϊκές αγορές αγαθών ενοποιούνται συνεχώς περισσότερο, παρότι οι διαφορές κανόνων και προτύπων εξακολουθούν να παρεμποδίζουν τις διασυνοριακές δραστηριότητες. Αντίθετα, η πρόοδος για τη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών ήταν βραδεία. Εξάλλου, πρόοδος επιτεύχθηκε στο επίπεδο της ενσωμάτωσης των οδηγιών "εσωτερική αγορά" στις εθνικές νομοθεσίες, του ανοίγματος των δημοσίων συμβάσεων, της ενίσχυσης των εξουσιών των αρχών ανταγωνισμού και της μείωσης των κρατικών ενισχύσεων. Η ελευθέρωση των αγορών των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας οδήγησε σε μειώσεις τιμών, αλλά οι προοπτικές περαιτέρω μειώσεων ενδέχεται να υπονομευθούν από την ύπαρξη φυσικών σημείων συμφόρησης και την ακατάλληλη απορύθμιση σε εσωτερικό επίπεδο καθώς και από τα υψηλά μερίδια αγοράς που κατέχουν στους τομείς αυτούς οι παραδοσιακοί φορείς. Το άνοιγμα της αγοράς στους τομείς των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών προχωρεί με βραδύτερους ρυθμούς.

Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς

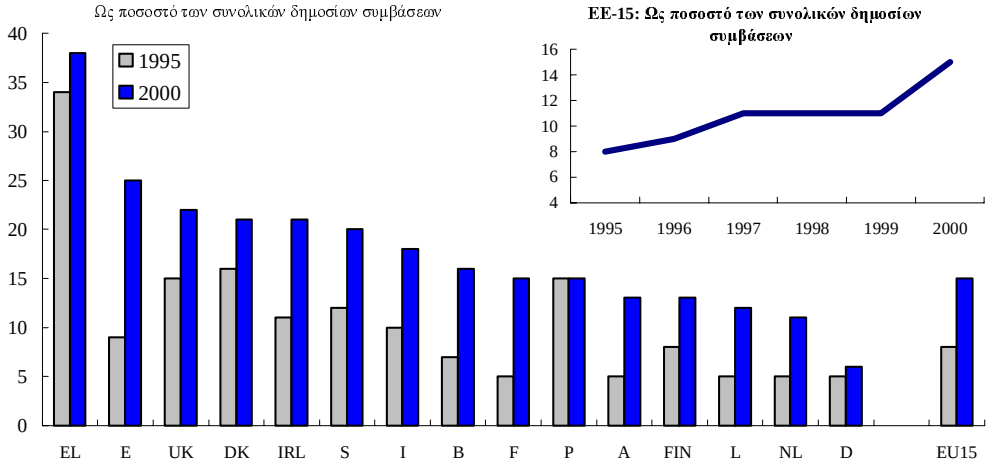
Η εντατικοποίηση των εμπορικών και επενδυτικών ροών μεταξύ των κρατών μελών αποδεικνύει την συνεχώς αυξανόμενη ενοποίηση της ΕΕ, παρότι η σύγκλιση των τιμών μεταξύ των κρατών μελών φαίνεται να έχει επιβραδυνθεί. Το ποσοστό οδηγιών "εσωτερική αγορά" που δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο ήταν μόνο 2% πλέον κατά μέσο όρο τον Οκτώβριο του 2001, δηλαδή μειώθηκε κατά 1 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, στην Ελλάδα, στη Γαλλία, στην Αυστρία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Γερμανία, το ποσοστό αυτό παραμένει ανώτερο κατά 1 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με τον στόχο του 1,5% που είχε καθορίσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την άνοιξη του 2002. Πλέον, η έμφαση δίδεται κυρίως στην πραγματική εφαρμογή των οδηγιών και όχι στην ενσωμάτωσή τους. Η Γαλλία και η Ιταλία ευθύνονται για το 30% περίπου των εικαζόμενων παραβάσεων της νομοθεσίας περί εσωτερικής αγοράς.

Από έρευνες προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις είναι ολοένα και πιο ικανοποιημένες από τη λειτουργία της εγχώριας αγοράς. Ωστόσο, τα τεχνικά εμπόδια στις διασυνοριακές συναλλαγές εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχίες. Η κατάσταση είναι χειρότερη για τα τεχνικώς περίπλοκα προϊόντα ή για προϊόντα για τα οποία λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι κίνδυνοι για την υγεία (π.χ. τρόφιμα) Παρότι σε ορισμένους τομείς συνάφθηκαν συμφωνίες σχετικά με τα πρότυπα (π.χ. δομικά προϊόντα), εξακολουθούν να υφίστανται προβλήματα και η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης θεωρείται πάντοτε ως υπερβολικά επικίνδυνη και χρονοβόρα.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στους φορείς παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, το 40% των ερωτηθέντων εκτιμούν ότι η εξάλειψη των εμποδίων στις διασυνοριακές συναλλαγές θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των πωλήσεών τους έως και κατά 20%. Αυτό αποδεικνύει την πρωταρχική σημασία που έχει η δημιουργία μιας ομαλώς λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών. Ωστόσο, η επιτευχθείσα πρόοδος στο ζήτημα αυτό είναι περιορισμένη. Το 2002, η Επιτροπή θα θέσει στα κράτη μέλη ακριβείς προθεσμίες για την άρση συγκεκριμένων εμποδίων, θα παρουσιάσει μη νομοθετικού χαρακτήρα μέτρα στήριξης και ενδέχεται να προτείνει εναρμονισμένους κανόνες για ορισμένες υπηρεσίες. Θα προταθεί επίσης η θέσπιση μηχανισμού που θα διασφαλίζει την εφαρμογή, εκ μέρους των κρατών μελών, της

αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στην παροχή υπηρεσιών.

Διάγραμμα 4: Δημοσιευθείσες προκηρύξεις για δημόσιες συμβάσεις

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό συνεχίστηκε: το μερίδιο των προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα, μετρούμενο σε σχέση με τη συνολική αξία των δημοσίων συμβάσεων, σχεδόν διπλασιάσθηκε κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας 1990 (βλ. διάγραμμα 4). Μεταξύ 1999 και 2000, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε περισσότερο από ένα τρίτο στην Αυστρία, στις Κάτω Χώρες, στη Δανία, στην Ισπανία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Σουηδία και στην Ιταλία. Ωστόσο, το 15% μόνο των δημοσίων συμβάσεων δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα. Σήμερα, μόνο η Πορτογαλία, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτουν διαδραστικά συστήματα on-line για τη σύναψη συμβάσεων, πολλά όμως κράτη μέλη εγκαθιστούν την περίοδο αυτή ανάλογα συστήματα.

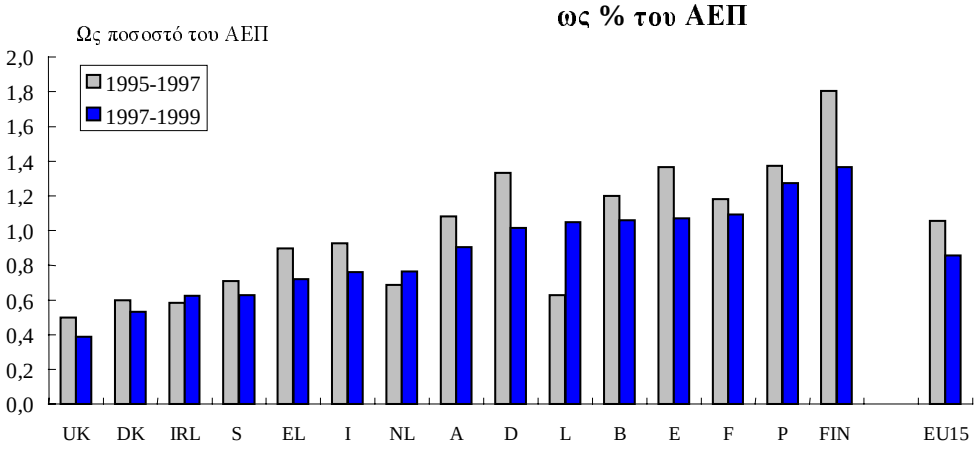
Ενίσχυση του ανταγωνισμού

Οι μεταρρυθμίσεις συνεχίστηκαν στις βιομηχανίες δικτύου και άρχισαν να αποδίδουν οφέλη υπό τη μορφή μειώσεων τιμών. Παρότι οι μειώσεις τιμών για τις αστικές συνδιαλέξεις ήταν πιο περιορισμένες, οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες έγιναν πιο προσιτές για όλους τους Ευρωπαίους, ανεξαρτήτως του εισοδήματός τους. Μεταξύ 1997 και 2001, οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας υποχώρησαν στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο για τη βιομηχανία όσο και για τα νοικοκυριά. Ωστόσο, οι τιμές εξακολουθούν να παραμένουν σχετικά υψηλές στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία. Επίσης, δεν υπάρχουν ακόμη οι συνθήκες για τη λειτουργία αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε ορισμένα κράτη μέλη και αυτό διότι ο βαθμός ανοίγματος της αγοράς φθάνει μόνο στο απαιτούμενο από το νόμο επίπεδο (Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία και Πορτογαλία) ή λόγω του ότι οι παραδοσιακοί φορείς εξακολουθούν να κατέχουν υψηλό μερίδιο αγοράς (Ελλάδα, Γαλλία και Ιρλανδία). Τέλος, ακόμη και στο ελευθερωμένο τμήμα της αγοράς, η αλλαγή προμηθευτή παραμένει χαμηλότερη του 5% μεταξύ των μεγάλων βιομηχανικών χρηστών στην Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία και μεταξύ των μικρών χρηστών στη Γερμανία. Σε άλλες βιομηχανίες δικτύου όπως οι σιδηρόδρομοι και οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, η διαδικασία ελευθέρωσης κινείται με πιο αργούς ρυθμούς.

Διάφορα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έλαβαν μέτρα με τα οποία παρέχονται στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού αυξημένες εξουσίες και λειτουργική ικανότητα. Η συνεργασία μεταξύ των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών είναι ολοένα και πιο συχνή. Η πρόοδος ήταν μικρότερη όσον αφορά τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου ώστε να δοθεί περισσότερη πραγματική ανεξαρτησία στις αρχές ανταγωνισμού και να αποφευχθεί με το τρόπο αυτό η λήψη αποφάσεων μη βασιζόμενων σε κριτήρια ανταγωνισμού. Στην Ιρλανδία, στο Λουξεμβούργο, στην Αυστρία, στη Φινλανδία και

στο Ηνωμένο Βασίλειο οι αρχές ανταγωνισμού δεν έχουν ακόμη εξουσιοδοτηθεί να εφαρμόζουν το ευρωπαϊκό δίκαιο περί ανταγωνισμού.

Διάγραμμα 5: **Τομεακές και ad hoc κρατικές ενισχύσεις ως % του ΑΕΠ**

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Παρότι τα δεδομένα για τις κρατικές ενισχύσεις καθίστανται διαθέσιμα με κάποια καθυστέρηση, τα στοιχεία για την περίοδο 1997-1999 φανερώνουν ότι το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων, ως ποσοστό του ΑΕΠ, συνέχισε να μειώνεται στα περισσότερα κράτη μέλη. Ο μέσος όρος στην ΕΕ υποχώρησε από το 1,4% του ΑΕΠ το 1995-1997 στο 1,2% του ΑΕΠ το 1997-1999. Κατά την ίδια περίοδο, οι τομεακές κρατικές ενισχύσεις και οι ενισχύσεις ad hoc υποχώρησαν από το 1,9% στο 0,9% του ΑΕΠ. Ωστόσο, οι ενισχύσεις αυτές εξακολουθούν να παραμένουν σχετικά υψηλές στο Βέλγιο, στη Γερμανία, στη Γαλλία, στη Φινλανδία, στην Ισπανία, στο Λουξεμβούργο και στην Πορτογαλία[3] (βλ. διάγραμμα 5). Οι εθνικές πολιτικές για τις κρατικές ενισχύσεις έγιναν πιο διαφανείς λόγω, αφενός, της δημοσίευσης στοιχείων για τις κρατικές ενισχύσεις από ορισμένα κράτη μέλη και, αφετέρου, της δημιουργίας δημοσίου μητρώου κρατικών ενισχύσεων στο Διαδίκτυο και της δημοσίευσης, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις. Ο πίνακας αποτελεσμάτων προσφέρει επίσης ένα φόρουμ στο οποίο τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν πληροφορίες για τις εθνικές τους πολιτικές και εκτιμήσεις των ενισχύσεων που χορήγησαν.

2.5. Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών της ΕΕ

Σύμφωνα με τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στους ΓΠΟΠ του 2001, τα κράτη μέλη έπρεπε : *(i) να μεριμνήσουν ώστε να ληφθούν υπόψη οι συστάσεις της Επιτροπής Σοφών για τη ρύθμιση των ευρωπαϊκών αγορών κινητών αξιών, (ii) να διασφαλίσουν την εφαρμογή του ΣΔΧΥ μέχρι το 2005 το αργότερο και μέχρι το 2003 την εφαρμογή των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στο σχέδιο της Επιτροπής Σοφών (iii) να επιταχύνουν τη θέση σε εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια*

---

3 Στην Πορτογαλία, το μέγεθος των κρατικών ενισχύσεων οφείλεται ουσιαστικά σε ένα μόνο πρόγραμμα περιφερειακών ενισχύσεων υπέρ της Μαδέρας, του οποίου ο χαρακτήρας είναι πολύ παραπλήσιος με εκείνον ενός τομεακού προγράμματος. Οι νέες αιτήσεις δυνάμει του προγράμματος αυτού έπρεπε να έχουν κατατεθεί το αργότερο τον Ιανουάριο του 2001, και η Επιτροπή εξετάζει την περίοδο αυτή το ενδεχόμενο ανανέωσης του εν λόγω προγράμματος. Οι πορτογαλικές αρχές παρήγγειλαν επίσης την εκπόνηση μελέτης για να αξιολογήσουν την αποδοτικότητα του προγράμματος.

(ΣΔΕΚ) ιδίως όσον αφορά τους ποσοτικούς περιορισμούς που παρεμποδίζουν τις επενδύσεις εκ μέρους θεσμικών επενδυτών, τις διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου και τη φορολογία, και (iv) να ενισχύσουν τη διασυνοριακή και διατομεακή συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών και των λοιπών εμπλεκόμενων αρχών.

Ρύθμιση των ευρωπαϊκών αγορών κινητών αξιών

Δεδομένου ότι η δομή του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ μεταβάλλεται ταχέως, οι διαδικασίες ρύθμισης του συστήματος αυτού πρέπει να συμβιβάζονται και συμβαδίζουν με τις εξελίξεις της αγοράς. Στα μέσα του 2000 ζητήθηκε από την Επιτροπή Σοφών, της οποίας προήδρευε ο κ. Lamfalussy, να εκτιμήσει τον μηχανισμό της ΕΕ για τη ρύθμιση των αγορών κινητών αξιών και να υποβάλει προτάσεις για τη βελτίωσή του. Στις αρχές του 2001, η Επιτροπή Σοφών πρότεινε μία προσέγγιση τεσσάρων επιπέδων που απαρτίζεται από τα εξής: (i) νομοθεσία πλαισίου που ενσωματώνει τις βασικές αρχές, (ii) εφαρμοστική νομοθεσία που ενσωματώνει περισσότερο λεπτομερή μέτρα, (iii) ενσωμάτωση της νομοθεσίας της ΕΕ στις εθνικές νομοθεσίες, και (iv) εφαρμογή. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης (23-24 Μαρτίου 2001) εξέφρασε την ικανοποίησή του για την έκθεση και ζήτησε την προτεινόμενη εφαρμογή της προσέγγισης των τεσσάρων επιπέδων. Οι δύο επιτροπές που πρότεινε η Επιτροπή Σοφών για να επικουρούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην εκπόνηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας (ευρωπαϊκή επιτροπή κινητών αξιών (ΕΕΚΑ) και ευρωπαϊκή επιτροπή ρυθμιστικών αρχών (ΕΕΡΑ)) θεσπίστηκαν ήδη και λειτουργούν. Στις επιτροπές αυτές, οι οποίες προς το παρόν έχουν μόνο συμβουλευτικά καθήκοντα, θα ανατεθούν ρυθμιστικές εξουσίες μετά την έκδοση των δύο οδηγιών (για τα ενημερωτικά δελτία και τις καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά). Η έγκριση, στις αρχές Φεβρουαρίου 2002, της προσέγγισης τεσσάρων επιπέδων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήρε και το τελευταίο εμπόδιο στην πλήρη εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής Σοφών.

Εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ΣΔΧΥ)

Τα 42 μέτρα που περιλαμβάνει το ΣΔΧΥ αποσκοπούν τόσο στη συμπλήρωση του νομοθετικού σχεδίου της ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών όσο και στη διασφάλιση ότι το πλαίσιο αυτό θα είναι κατάλληλο για τη λειτουργία συνεχώς μεταβαλλόμενων αγορών. Η εφαρμογή του ΣΔΧΥ σημείωσε σημαντική πρόοδο το 2001 και 25 από τα 42 αρχικά μέτρα έχουν πλέον οριστικοποιηθεί. Ωστόσο, όπως υπογραμμίζεται στην 5η ενδιάμεση έκθεση για το ΣΔΧΥ[4], υφίστανται έντονες ανησυχίες όσον αφορά τον ρυθμό εφαρμογής αυτού του πλαισίου δράσης. Πολλές σημαντικές οδηγίες ή κανονισμοί (ιδίως για τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τα ενημερωτικά δελτία, τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους ή τα διεθνή λογιστικά πρότυπα) βρίσκονται προς έγκριση ενώπιον του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εφόσον στόχος είναι να τηρηθεί η προθεσμία του 2005 για την πλήρη εφαρμογή του ΣΔΧΥ, τα νομοθετικά αυτά κείμενα πρέπει να εγκριθούν ταχέως.

Εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια (ΣΔΕΚ)

Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος προς την κατεύθυνση της εφαρμογής κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου για την ανάπτυξη της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων. Πέραν των μέτρων που λήφθηκαν στο πλαίσιο του ΣΔΧΥ, τα οποία είναι κατάλληλα και για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια (ΣΔΕΚ – μέτρα ληφθέντα σε κοινοτικό επίπεδο), τα κράτη μέλη ανέλαβαν μια σειρά μεταρρυθμιστικών προσπαθειών σε εθνικό επίπεδο. Όσον αφορά το σημαντικό

[4] "Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες – η ΕΕ πρέπει να παρουσιάσει έγκαιρα μια ενοποιημένη χρηματοπιστωτική αγορά", COM (2001) 712

πρόβλημα των νομικών/κανονιστικών περιορισμών που παρεμποδίζουν τις επενδύσεις των θεσμικών επενδυτών, το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ιταλία και η Δανία χαλάρωσαν (ή πρόκειται να χαλαρώσουν) ορισμένους περιορισμούς. Εξακολουθούν ωστόσο να υφίστανται ποσοτικοί περιορισμοί στα περισσότερα κράτη μέλη (πλην της Ιρλανδίας, των Κάτω Χωρών, της Φινλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου όπου δεν ισχύει κανένας περιορισμός αυτού του είδους, πλην της γενικής υποχρέωσης για σύνεση). Όσον αφορά τη φορολογία, πολλά κράτη μέλη εισήγαγαν γενικά ή ειδικά μέτρα που αποσκοπούν ιδίως στην τόνωση της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων. Με τον τρόπο αυτό τα κράτη μέλη θα τηρήσουν πλήρως τις υποχρεώσεις που υπέχουν βάσει της Συνθήκης, και ιδίως εκείνες που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, καθώς και άλλες δεσμεύσεις αναληφθείσες στον φορολογικό τομέα σε επίπεδο ΕΕ. Έτσι, η Πορτογαλία προωθεί διάφορες μεταρρυθμίσεις για την αποφυγή της διπλής φορολογίας των επενδυτών επιχειρηματικού κεφαλαίου, για την ενθάρρυνση της αποταμίευσης και για την τόνωση των επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης. Η Ιταλία και η Ισπανία αύξησαν τα φορολογικά κίνητρα υπέρ της ιδιωτικής αποταμίευσης – συνταξιοδότησης, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο εισήγαγε συλλογικά συστήματα αποταμίευσης–συνταξιοδότησης. Η Ισπανία καθιέρωσε ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς για τα ταμεία και τις εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου και μάλιστα αύξησε τα φορολογικά κίνητρα. Το Βέλγιο μελετά την μερική απαλλαγή των κερδών που επανεπενδύονται. Αντίθετα, τα κράτη μέλη δεν κατέβαλαν καμία ουσιαστικά προσπάθεια για να άρουν τις αποτρεπτικές επιπτώσεις των διαδικασιών σε θέματα πτώχευσης και αφερεγγυότητας· στο θέμα αυτό, η έγκριση των προταθεισών ρυθμίσεων αναβλήθηκε (π.χ. Ιταλία) ή οι σχετικές προτάσεις βρίσκονται ακόμη σε προκαταρκτικό στάδιο εκπόνησης/εξέτασης (π.χ. Βέλγιο, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο).

Διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Για να αξιολογηθεί η καταλληλότητα των θεσμικών διατάξεων της ΕΕ σε σχέση με την πιθανή εξέλιξη των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή συνέταξε εκθέσεις για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα (Απρίλιος 2000) και τη διαχείριση των χρηματοπιστωτικών κρίσεων (Απρίλιος 2001). Η επιτροπή αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι υφιστάμενες θεσμικές διατάξεις ήταν κατάλληλες, αλλά παράλληλα διαπίστωσε ότι είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η λειτουργία τους, ιδίως μέσω της αυξημένης διασυνοριακής και διατομεακής συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκομένων αρχών (εποπτικές αρχές, κεντρικές τράπεζες και υπουργεία). Πολλά κράτη μέλη αναθεωρούν την περίοδο αυτή (ή πρόκειται να αναθεωρήσουν) τις ισχύουσες διατάξεις τους σε ζητήματα εποπτείας (Πορτογαλία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Αυστρία). Τα κράτη μέλη υιοθέτησαν διαφορετικά πρότυπα ενοποιημένης χρηματοπιστωτικής εποπτείας, ανάλογα με τις εθνικές τους ιδιαιτερότητες. Αυτή η επιλογή διαφορετικών προτύπων θα καταστήσει αναμφίβολα ακόμη πιο απαραίτητη τη διασυνοριακή συνεργασία. Ωστόσο, στον τομέα αυτό επιτεύχθηκε πρόοδος· έτσι, μετά την ενοποίηση των χρηματιστηρίων των Βρυξελλών, των Παρισίων και του Άμστερνταμ (Euronext), οι τρεις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας δέχθηκαν να συντονίσουν τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.

2.6. Να ενθαρρυνθεί η επιχειρηματικότητα

Οι ΓΠΟΠ συνιστούσαν στα κράτη μέλη : *(i) να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις (μειώνοντας τις επιβαρύνσεις και τα διοικητικά εμπόδια, καθιστώντας τις δημόσιες υπηρεσίες αποτελεσματικότερες και απλοποιώντας το σύστημα ΦΠΑ), και (ii) να ενθαρρύνουν την ανάληψη κινδύνων διευκολύνοντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ειδικότερα για τις ΜΜΕ που ξεκινούν τις δραστηριότητές τους.*

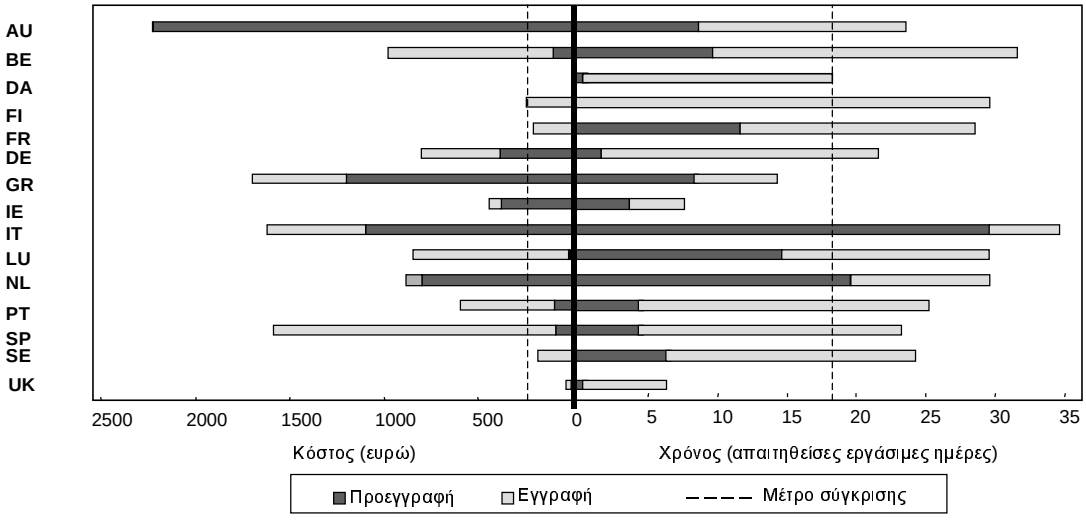
Ελήφθη μία ευρεία σειρά μέτρων για να μειώσει την κανονιστική επιβάρυνση των επιχειρήσεων, να ενθαρρύνει τη δημιουργία επιχειρήσεων και να διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Παρά την αυξημένη προσφυγή στην συγκριτική αξιολόγηση, το επιχειρηματικό περιβάλλον διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, ειδικότερα στον φορολογικό τομέα.

Επιχειρηματικό περιβάλλον

Ολοένα και περισσότερες χώρες αναγνωρίζουν τη σημασία ελάφρυνσης της νομοθεσίας για τις επιχειρήσεις. Μια πρόσφατη έρευνα δείχνει ότι μία καλύτερα σχεδιασμένη νομοθεσία θα επέτρεπε στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να εξοικονομήσουν μέχρι και 15% του κόστους συμβιβασιμότητάς τους. Το σύνολο σχεδόν των κρατών μελών καταβάλει προσπάθεια για τη μείωση της νομοθετικής επιβάρυνσης, αλλά οι επιχειρήσεις παραμένουν ιδιαίτερα δυσαρεστημένες για το νομοθετικό περιβάλλον στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ελλάδα.

Το Βέλγιο, η Δανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβαν νέα μέτρα το 2001 για να ενθαρρύνουν τις "νεοσυσταθείσες επιχειρήσεις" και τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Παρά τη σημαντική πρόοδο που πραγματοποιήθηκε, η δημιουργία μίας νέας ιδιωτικής επιχείρησης περιορισμένης ευθύνης εξακολουθεί να απαιτεί σημαντικό χρονικό διάστημα στο Βέλγιο, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και τη Φινλανδία και παραμένει πολύ δαπανηρή στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία και την Αυστρία (βλ. διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: **Μέσος χρόνος και κόστος ίδρυσης ιδιωτικής ΕΠΕ**

Πηγή: Διαδικασία Best για τη συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων όσον αφορά τη διοίκηση επιχειρήσεων σε φάση εκκίνησης. ***Σημείωση:*** Το μέτρο σύγκρισης αναφέρεται στο χαμηλότερο τεταρτημόριο.

Όσο πιο μεγάλος είναι ο δημόσιος τομέας, τόσο μεγαλύτερα είναι τα κέρδη από την αποτελεσματική διαχείριση των δημόσιων πόρων για την οικονομία. Οι βόρειες χώρες πραγματοποιούν σημαντικά βήματα στον τομέα αυτό, εκθέτοντας σταδιακά τις δημόσιες υπηρεσίες στον ανταγωνισμό. Το Βέλγιο, η Ιταλία και η Πορτογαλία προσπαθούν επίσης να καταστήσουν αποτελεσματικότερη τη δημόσια διοίκησή τους.

Όσο για το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία, έλαβαν πρωτοβουλίες με στόχο να απλοποιήσουν τη φορολογία των επιχειρήσεων και να μειώσουν τη φορολογική πίεση των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η φορολογία των διασυνοριακών δραστηριοτήτων παραμένει πηγή νόθευσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, όπως δείχνουν οι σημαντικές αποκλίσεις που παραμένουν μεταξύ των πραγματικών συντελεστών φορολόγησης των επιχειρήσεων στα κράτη μέλη. Η πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής για την φορολόγηση των επιχειρήσεων[5] προτείνει ορισμένες πιθανές λύσεις για τα εν λόγω εμπόδια. Στον τομέα του ΦΠΑ, η Επιτροπή πρότεινε μία

[5] "Για μία εσωτερική αγορά χωρίς φορολογικά εμπόδια: Μία στρατηγική που να παρέχει στις επιχειρήσεις μία ενοποιημένη φορολογική βάση για δραστηριότητες στο επίπεδο της ΕΕ (Com (2001) 582)".

στρατηγική με στόχο τη μείωση των φορολογικών εμποδίων στις διασυνοριακές δραστηριότητες μέσω της απλοποίησης και του εκσυγχρονισμού του συστήματος ΠΦΑ.

Πρόσβαση στη χρηματοδότηση

Πολλά κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση, συμπληρώνοντας τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των αγορών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (βλ. σημείο 2.5). Τα μέτρα αυτά έχουν συνήθως ως στόχο να κατανείμουν τους επενδυτικούς κινδύνους μεταξύ των δημόσιων φορέων και των ιδιωτών επενδυτών, καθώς και να χορηγήσουν συμπληρωματικά χρηματοδοτικά μέσα στις μικρές επιχειρήσεις. Η Δανία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, οι Κάτω Χώρες και η Πορτογαλία ξεκίνησαν ή ανέπτυξαν προγράμματα επιχειρηματικών κεφαλαίων τα οποία υποστηρίζονται και από το δημόσιο για να βελτιώσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ειδικότερα για τις ΜΜΕ που ξεκινούν τις δραστηριότητές τους. Ωστόσο, η προσφορά επιχειρηματικών κεφαλαίων στο πρώιμο στάδιο της επιχειρηματικότητας διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο (τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν η Ελλάδα, η Ισπανία, η Αυστρία και η Πορτογαλία) και απευθύνεται κυρίως σε καινοτόμους επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Τέλος, σε πολλές χώρες μεταξύ των οποίων οι Κάτω Χώρες και η Ιταλία, δημιουργήθηκαν συστήματα στήριξης με στόχο να βοηθήσουν τους μελλοντικούς επιχειρηματίες να λάβουν πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

2.7. Να ενθαρρυνθεί η οικονομία της γνώσης

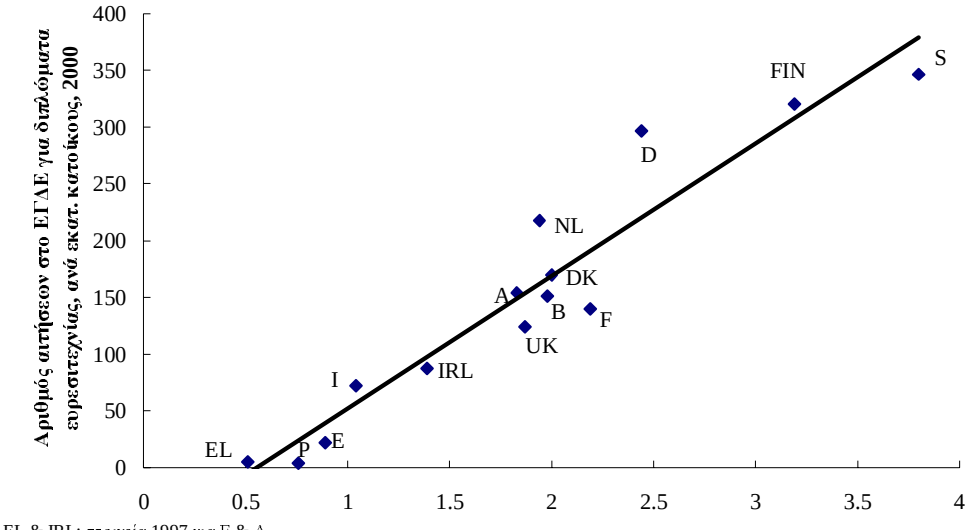
Οι ΓΠΟΠ του 2001 συνιστούσαν: *(i) να προωθηθούν οι Ε&Α και η καινοτομία (χάρη σε κατάλληλες γενικές συνθήκες, στενότερους δεσμούς μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων, αυξημένη συνεργασία σε θέματα έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη, τη διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για την Ε&Α και τον ορισμό σαφών προτεραιοτήτων για τη δημόσια έρευνα), (ii) να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις ΤΠΕ και να ενθαρρυνθεί η χρήση τους (διαχωρισμός της "τοπικής ζεύξης", χρήση του Διαδικτύου στο σχολείο, νομοθετικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο, χρησιμοποίηση του Διαδικτύου στις δημόσιες υπηρεσίες, ασφάλεια σε θέματα ΤΠΕ), καθώς και iii) να διευκολυνθεί η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση (δεξιότητες σε θέματα ΤΠΕ, εκπαιδευτικά συστήματα που να μπορούν να ανταποκριθούν στην εξέλιξη των αναγκών για συγκεκριμένες ικανότητες).*

Η μετάβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οικονομία της γνώσης προοδεύει χάρη στην εισαγωγή κινήτρων για την Ε&Α των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι σημαντικές διαφορές που παραμένουν μεταξύ των κρατών μελών, για παράδειγμα σε ό,τι αφορά τις δαπάνες Ε&Α ή τον αριθμό των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας που κατατίθενται στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (βλ. διάγραμμα 7), συνεχίζουν να αποτελούν πηγή ανησυχίας. Επιπλέον, η ΕΕ υστερεί των ΗΠΑ σε ό,τι αφορά τις δαπάνες των επιχειρήσεων για Ε&Α, την εκπαίδευση στο Διαδίκτυο και τη χρησιμοποίηση του Διαδικτύου.

Έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α)

Τη δεκαετία 1990, οι δαπάνες της ΕΕ για Ε&Α ήταν της τάξης του 1,9% του ΑΕΠ, δηλαδή σαφώς χαμηλότερα από το 2,6% των ΗΠΑ. Η διαφορά αυτή οφειλόταν κυρίως στις χαμηλότερες δαπάνες Ε&Α των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Στην ανακοίνωσή της προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, την άνοιξη, η Επιτροπή πρότεινε να τεθεί ως στόχος το 3% του ΑΕΠ για το σύνολο των δαπανών Ε&Α ως το τέλος της δεκαετίας. Στο ποσό αυτό, οι δαπάνες των επιχειρήσεων πρέπει να αυξηθούν στα δύο τρίτα αντί 55% σήμερα. Για να ενθαρρυνθεί η Ε&Α των επιχειρήσεων, ορισμένες χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλία, εισήγαγαν φορολογικά κίνητρα. Η Αυστρία ξεκίνησε ένα νέο πρόγραμμα χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την Ε&Α, ενώ άλλες χώρες μέλη δημιούργησαν "θερμοκήπια" Ε&Α. Η προθεσμία, που είχε καθορίσει η Επιτροπή στα τέλη του 2001, για να συμφωνηθούν οι λεπτομέρειες χορήγησης του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν έχει ωστόσο τηρηθεί.

Διάγραμμα 7: **Δαπάνες για Ε&Α και διπλώματα ευρεσιτεχνίας**

EL & IRL: στοιχεία 1997 για Ε & Α
NL : στοιχεία 1998 για Ε & Α
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας: προσωρινά στοιχεία για το 2000

Πηγή: Eurostat/ΟΟΣΑ/ΕΓΔΕ.

Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των επιστημονικών κύκλων και της βιομηχανίας ώστε να διευκολυνθεί η εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Ε&Α. Για τη συνεργασία αυτή διατίθενται ολοένα και περισσότεροι δημόσιοι πόροι. Παράλληλα, όλα τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τα δημόσια ερευνητικά τους ινστιτούτα να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους σε τομείς που ενδιαφέρουν τις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Το 2001, ο ευρωπαϊκός χώρος της έρευνας συνέχισε να αναπτύσσεται, πολλαπλασιάζοντας τις σχέσεις μεταξύ των εθνικών επιστημονικών κοινοτήτων. Οι κυριότερες γραμμές δράση του έκτου προγράμματος πλαισίου έρευνας εγκρίθηκαν τον Δεκέμβριο.

Έχει ιδιαίτερη σημασία να διασφαλιστεί η επαρκής χρηματοδότηση της βασικής έρευνας ώστε να διευρυνθεί η βάση των γνώσεων και να βελτιωθεί η ροή των καινοτομιών. Το 2001, ελήφθησαν πολλά μέτρα ενώ αναπτύχθηκαν και άλλα. Αναφέρουμε, για παράδειγμα, τη δημιουργία στη Σουηδία ενός νέου οργανισμού για

τη χρηματοδότηση της έρευνας και την απόφαση στη Γαλλία να αυξηθούν οι πόροι για τη δημόσια έρευνα.

Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ)

Λόγω της διεθνούς ύφεσης των αγορών ΤΠΕ, η ανάπτυξη των ΤΠΕ το 2001 ήταν συγκρατημένη σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Εξάλλου, δεν προχώρησε στην πράξη η αποσύνδεση της τοπικής ζεύξης, ενώ το εγχείρημα αυτό έχει ζωτική σημασία για τη διεύρυνση της ταχείας πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Συνεπώς, η πρόσβαση στις ευρείες ζώνες είναι ακόμη άνιση. Ένα από τα θετικά σημεία αποτελεί η συνέχιση της μείωσης των τιμών πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Επιπλέον, το ποσοστό των νοικοκυριών στην ΕΕ που διαθέτουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο στο σπίτι συνεχίζει να αυξάνει κατά σχεδόν 1 εκατοστιαία μονάδα τον μήνα. Παρά την εξέλιξη αυτή, ο βαθμός χρήσης των ΤΠΕ παραμένει χαμηλότερος στην ΕΕ σε σχέση με τις ΗΠΑ. Μολονότι τα πιο προχωρημένα κράτη μέλη έχουν ποσοστά πρόσβασης στο Διαδίκτυο ισοδύναμα ή και ανώτερα από αυτά των ΗΠΑ, τα άλλα κράτη μέλη υστερούν σημαντικά.

Το ποσοστό των σχολείων στα οποία οι μαθητές έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο είναι μεγαλύτερο από 80% σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από την Ελλάδα (44%), την Πορτογαλία (52%) και την Αυστρία (64%). Η επόμενη πρόκληση συνίσταται στη μείωση του αριθμού των μαθητών ανά προσωπικό υπολογιστή on-line, με τον αριθμό αυτό να είναι ήδη χαμηλότερος από 10 στη Δανία, το Λουξεμβούργο, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Εξάλλου, έχουν ξεκινήσει διάφορα νέα σχέδια ώστε να αντιμετωπισθεί η έλλειψη ειδικών γνώσεων στους τομείς των ΤΠΕ.

Η δημιουργία ενός σταθερού και προβλέψιμου περιβάλλοντος για το ηλεκτρονικό εμπόριο παραμένει απόλυτη προτεραιότητα. Το ηλεκτρονικό εμπόριο αναπτύσσεται, με βραδύτερο όμως ρυθμό από ό,τι προβλεπόταν. Η οδηγία σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας θα αρχίσει να ισχύει ως τον Δεκέμβριο του 2002, αλλά η πρόταση σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών αναμένει την σχετική απόφαση του Συμβουλίου, ενώ οι οδηγίες για τους κανόνες ΦΠΑ στο ηλεκτρονικό εμπόριο και την ηλεκτρονική τιμολόγηση παραμένουν σε εκκρεμότητα.

Οι εθνικές διοικήσεις αναπτύσσουν ολοένα και περισσότερο υπηρεσίες που επιτρέπουν την online επικοινωνία με τους πολίτες. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο παραγωγικός κλάδος του δημόσιου τομέα προσφεύγει πλέον στις νέες τεχνολογίες. Έτσι, στη Δανία, δημιουργήθηκε μία πύλη για τις δημόσιες προμήθειες με στόχο να εκλογικευθεί η διαδικασία ανάθεσης των συμβάσεων και να πραγματοποιηθούν οικονομίες κλίμακας.

Η Επιτροπή ενέκρινε ανακοινώσεις σχετικά με τη δημιουργία μιας ασφαλέστερης κοινωνίας της πληροφορίας καθώς και για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών δικτύων. Δημιούργησε επίσης μία ιστοσελίδα με τον τίτλο " e-confidence".

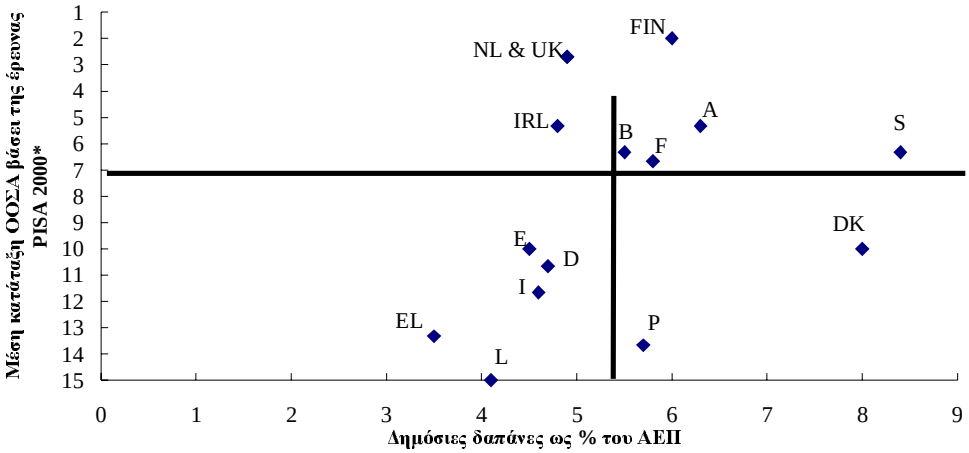
Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στην κοινωνία της γνώσης

Ο αριθμός των ερευνητών ανά 1000 ενεργά άτομα αυξάνεται σε όλα τα κράτη μέλη, αλλά για το σύνολο της ΕΕ το συγκεκριμένο ποσοστό αύξησης είναι χαμηλότερο από αυτό των ΗΠΑ λόγω των χαμηλών μέσων αυξήσεων στα μεγαλύτερα κράτη μέλη (Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία). Η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο δημιούργησαν προγράμματα με στόχο να προσεγγίσουν ξένους φοιτητές ή ερευνητές ή να ενθαρρύνουν τους εθνικούς επιστήμονες να επιστρέψουν στη χώρα, γεγονός που δείχνει τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της πιθανής ανεπάρκειας των ανθρώπινων πόρων ώστε να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές ανάγκες. Τα περισσότερα κράτη μέλη προσπαθούν να προωθήσουν τις γνώσεις σε θέματα ΤΠΕ, συχνά δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στις μειονεκτικές ομάδες. Σύμφωνα με την κοινή έκθεση για την απασχόληση, η Δανία, οι Κάτω Χώρες, η Σουηδία, η Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι οι χώρες με τα καλύτερα αποτελέσματα στον τομέα. Σε ό,τι αφορά τις βασικές γνώσεις, το 70% των νέων της ΕΕ (ηλικίας από 25 έως 34 ετών) έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον τον δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 2000, με ποσοστό από κάτω από 60% στην Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία

ως πάνω από 80% στην Αυστρία, τη Δανία, τη Φινλανδία, Γερμανία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σε ό,τι αφορά τις εισροές, οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση παρέμειναν αμετάβλητες στην ΕΕ, σε περίπου 5% του ΑΕΠ, από το 1995 έως το 1999. Ωστόσο, μια πρόσφατη έρευνα του ΟΟΣΑ για τις γνώσεις των νέων 15 ετών στον τομέα της ανάγνωσης, των μαθηματικών και των επιστημών δείχνει μικρή μόνο συσχέτιση μεταξύ των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται και των δαπανών που πραγματοποιούνται (βλ. διάγραμμα 8). Οι προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για να καταστήσουν το εκπαιδευτικό τους σύστημα αποτελεσματικότερο είναι συνεπώς ιδιαίτερα σημαντικές. Αυτό φαίνεται να ισχύει ειδικότερα για τη Δανία και την Πορτογαλία, που, σύμφωνα με την έρευνα του ΟΟΣΑ, έχουν ταυτόχρονα υψηλότερες δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση από τον μέσο όρο και αποτελέσματα χαμηλότερα από τον μέσο όρο.

Διάγραμμα 8: **Δαπάνες για την εκπαίδευση και σχολικές επιδόσεις**

* Το πρόγραμμα PISA του ΟΟΣΑ (διεθνές πρόγραμμα για τον έλεγχο των γνώσεων των μαθητών) περιλαμβάνει έρευνα που διεξάγεται ανά τριετία στους νέους 15 ετών και αφορά την αξιολόγηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους. Η κατάταξη έγινε με βάση την μέση επίδοση που προκύπτει από τα αποτελέσματα του 2000 στους τομείς της κατανόησης γραπτού κειμένου, των μαθηματικών και της φυσικής.

Πηγή: UNESCO/ ΟΟΣΑ/Eurostat.

2.8. Να στηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη

Οι ΓΠΟΠ του 2001 δεν περιλάμβαναν συγκεκριμένες συστάσεις για κάθε χώρα στον τομέα αυτό, αλλά περιείχαν ορισμένες οριζόντιες συστάσεις προς όλα τα κράτη μέλη: (i) να δεσμευτούν για την αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης που εγκρίθηκε στο Γκέτεμπεργκ, (ii) να εισαχθούν ή να ενισχυθούν πολιτικές που να χρησιμοποιούν τους μηχανισμούς της αγοράς όπως η φορολογία, οι εισφορές από τους χρήστες και τους ρυπαίνοντες, τα συστήματα ασφάλισης/ευθύνης και τα διαπραγματεύσιμα δικαιώματα, (iii) να περιοριστούν οι τομεακές ενισχύσεις, οι φορολογικές απαλλαγές και άλλα μέτρα που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, (iv) να γίνει μεγαλύτερη προσφυγή στα οικονομικά μέσα που επιτρέπουν τη μείωση των εκπομπών αερίων οι οποίες συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, να τηρούνται οι απαιτήσεις του Πρωτοκόλλου του Κιότο και να αποσυνδεθούν οι πιέσεις στο περιβάλλον από την οικονομική ανάπτυξη, και, τέλος (v) να εξευρεθεί *συμφωνία σχετικά με το κατάλληλο πλαίσιο για τη φορολόγηση της ενέργειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και για τη δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς της ενέργειας.*

Σε ό,τι αφορά τη στρατηγική για βιώσιμη ανάπτυξη, η Επιτροπή υπέβαλε διάφορες προτάσεις, στις σημαντικότερες από τις οποίες συγκαταλέγονται ένα σχέδιο οδηγίας

για την εκπομπή ρύπων, και η Λευκή Βίβλος για την ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών[6].

Βάσει των περιορισμένων στοιχείων που διαθέτει η Επιτροπή, το πρώτο έτος της ένταξης της βιώσιμης ανάπτυξης στους ΓΠΟΠ, τα κράτη μέλη σημείωσαν πρόοδο στους ακόλουθους τομείς:

Εντατικοποιήθηκαν οι προετοιμασίες για τις πολιτικές που αφορούν τις κλιματολογικές αλλαγές. Η εισφορά για τις κλιματολογικές αλλαγές στο Ηνωμένο Βασίλειο άρχισε να ισχύει από την 1η Απριλίου. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία εισήγαγαν ένα σύστημα διαπραγματεύσεων αδειών εκπομπής ρύπων, ενώ πολλές άλλες χώρες, όπως η Σουηδία, οι Κάτω Χώρες, η Ιρλανδία, η Φινλανδία, εξετάζουν το ενδεχόμενο να πράξουν το ίδιο. Οι Κάτω Χώρες καθιέρωσαν ένα σύστημα διαπραγματεύσιμων πιστοποιητικών για ηλεκτρικό ρεύμα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας· παρόμοια συστήματα εξετάζονται στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Δανία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Εισήχθησαν φόροι ή τέλη για είδη όπως ηλεκτρικά προϊόντα (Βέλγιο, Πορτογαλία) και πλαστικοί σάκοι (Ιρλανδία). Η Γαλλία επέκτεινε τον γενικό φόρο για τις ρυπαίνουσες δραστηριότητες (TGAP) στα φωσφορικά άλατα των απορρυπαντικών, τα γεωργικά ζιζανιοκτόνα, και τα φυσικά αδρανή υλικά. Η Ιρλανδία εισήγαγε εισφορά για τα απορρίμματα. Η Φινλανδία ενέκρινε νέα νομοθεσία για τη διαχείριση των υδάτων με την οποία οι χρήστες καταβάλλουν τιμή που να καλύπτει τουλάχιστον το κόστος της παροχής ύδατος καθώς και της επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων. Το εθνικό υδρολογικό σχέδιο της Ισπανίας καθιερώνει ένα "τέλος μεταφοράς" που καταβάλλουν οι χρήστες μεταφερομένου νερού.

Διάφορα μέτρα επικεντρώνονται στη χρήση της ενέργειας, ειδικότερα στις μεταφορές. Το Βέλγιο, η Γερμανία και η Ιρλανδία διαφοροποίησαν τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης στα καύσιμα υπέρ των καυσίμων με χαμηλή περιεκτικότητα σε θείο, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο διεύρυνε τις υπάρχουσες διαφορές. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης επί των οχημάτων αναδιαρθρώθηκαν ώστε να λαμβάνονται υπόψη περιβαλλοντικά κριτήρια στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Γερμανία και η Σουηδία συνέχισαν να καταρτίζουν πολιτικές για την μεταφορά της φορολογίας από την εργασία στην ενέργεια. Η Δανία προέβη σε νέες φορολογικές αυξήσεις για την οικιακή και βιομηχανική κατανάλωση ενέργειας, σε συνδυασμό με το φορολογικό πακέτο του 1998. Η Γαλλία καθόρισε εγγυημένες τιμές για τα επόμενα είκοσι έτη, για τον ηλεκτρισμό από την αιολική ενέργεια. Το Λουξεμβούργο εισήγαγε φόρο επί του ηλεκτρικού ρεύματος. Ωστόσο, δεν σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος από το Συμβούλιο στις συζητήσεις για τη φορολόγηση της ενέργειας, μολονότι συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της Προεδρίας. Συνεχίζονται επίσης συζητήσεις για την συμπλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

[6] Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών (COM(2001) 370 τελικό της 12.09.2001).

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΠΟΠ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

3.1. Βέλγιο

Το 2001, η οικονομική ανάπτυξη περιορίστηκε σημαντικά, γύρω στο 1,1%. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων καθώς και στην αρνητική συνεισφορά των καθαρών εξαγωγών λόγω της επιδείνωσης του εξωτερικού περιβάλλοντος. Τον Σεπτέμβριο, διακόπηκε η πτωτική τάση της ανεργίας. Η απασχόληση αυξήθηκε με πολύ βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με το 2000. Σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό, εισήλθε σε πτωτική τροχιά μετά από μία αιχμή τον Μάιο, και ανήλθε σε 2,4% κατά μέσο όρο το 2001 (μέτρηση ΕΔΤΚ).

Συνολικά, το Βέλγιο σημείωσε πρόοδο στην υλοποίηση των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Τα δημόσια οικονομικά δεν απέκλιναν παρά την επιβράδυνση της δραστηριότητας και οι εθνικοί λογαριασμοί της γενικής κυβέρνησης ήταν ισοσκελισμένοι για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους συνεχίζει να μειώνεται από το 1993, αλλά ανερχόταν ακόμη σε 106,9% του ΑΕΠ στα τέλη του 2001, δηλαδή σε επίπεδο πολύ υψηλότερο από το 60% της τιμής αναφοράς.

Σημειώθηκε ακόμη πρόοδος στην υλοποίηση των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες ενόψει της μεταρρύθμισης των συστημάτων εισφορών και παροχών ώστε "να αμείβεται η εργασία". Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα με στόχο τη βελτίωση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, αλλά η συνολική τους επίδραση στο εργατικό δυναμικό δεν είναι σαφής. Αφενός, θα μπορούσαν να μειώσουν την προσφορά μεταξύ όσων διαθέτουν ήδη εργασία, αλλά από την άλλη, να αυξήσουν το ποσοστό απασχόλησης και να ενθαρρύνουν τους ηλικιωμένους εργαζόμενους να παραμείνουν περισσότερο καιρό ενεργοί. Δεν ελήφθη κανένα σημαντικό μέτρο για την προώθηση μεγαλύτερης ευελιξίας των μισθών, μολονότι η πιο πρόσφατη διατομεακή συμφωνία επιτρέπει μεγαλύτερη διαφοροποίηση σε τομεακό επίπεδο.

Σημειώθηκε επίσης πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων. Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την περαιτέρω ελευθέρωση του ενεργειακού τομέα, αλλά ο πραγματικός ανταγωνισμός σπανίζει ακόμη στον τομέα αυτό και οι τιμές παραμένουν υψηλές. Οι σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε διάφορους κλάδους της οικονομίας, περιλαμβανομένης και της ενέργειας, δεν είναι πάντα διαφανείς. Οι μεταρρυθμίσεις στους σιδηροδρόμους, τη δημόσια διοίκηση και τη φορολογία των φυσικών προσώπων και των εταιρειών, καθώς και η απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, ξεκίνησαν μόλις πρόσφατα και δεν έχουν ακόμη παραγάγει απτά αποτελέσματα.

Τέλος, η εφαρμογή των συστάσεων σχετικά με τις κεφαλαιαγορές προχώρησε ικανοποιητικά. Πραγματοποιήθηκαν διάφορες μεταρρυθμίσεις, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων : άρση ορισμένων ποσοτικών περιορισμών για τις επενδύσεις των συνταξιοδοτικών ταμείων, φορολογικές μεταρρυθμίσεις που προβλέπουν κίνητρα για τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα, και σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση των διαδικασιών κήρυξης αφερεγγυότητας.

3.2. Δανία

Το 2001, επιβραδύνθηκε η οικονομική δραστηριότητα, με την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ να τοποθετείται γύρω στο 1,3%, λόγω των συνεχιζόμενων επιπτώσεων από τις αρνητικές οικονομικές εξελίξεις. Μετά από μία περίοδο σταθεροποίησης το 2000, η ανεργία μειώθηκε ελαφρά το 2001. Η επανεμφάνιση

εντάσεων στην αγορά εργασίας οδήγησε σε μεγάλες αυξήσεις των μισθών κατά το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο του 2001. Όσο για τον πληθωρισμό, που είχε φθάσει σε υψηλά επίπεδα στα μέσα του 2000, υποχώρησε καθ' όλη τη διάρκεια του 2001, φθάνοντας κατά μέσο όρο το επίπεδο του 2,3% σε ετήσια βάση (μέτρηση ΕΔΤΚ).

Γενικά, η Δανία προχώρησε ικανοποιητικά στην υλοποίηση των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Έτσι, τα οικονομικά της γενικής κυβέρνησης ήταν σαφώς πλεονασματικά, σύμφωνα με τις συστάσεις. Κατά τον ίδιο τρόπο, τηρήθηκαν και οι άλλες δημοσιονομικές συστάσεις, και τα δημόσια οικονομικά να φαίνεται ότι είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν μεσοπρόθεσμα όλες τις προκλήσεις.

Η υλοποίηση των συστάσεων για την αγορά εργασίας σημείωσε περιορισμένη πρόοδο. Ωστόσο, οι προηγούμενες φορολογικές μεταρρυθμίσεις θα οδηγήσουν σε μείωση της φορολογίας επί της εργασίας. Επίσης, οι προηγούμενες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης θα μειώσουν τον ρυθμό εισόδου στα εν λόγω συστήματα.

Πρόοδος σημειώθηκε και σε ό,τι αφορά τις αγορές προϊόντων. Οι αρχές προσπάθησαν να βελτιώσουν τον ανταγωνισμό στον τομέα των δημοσίων προμηθειών καθώς και στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, προσφεύγοντας περισσότερο στη συγκριτική αξιολόγηση και τους δημόσιους διαγωνισμούς. Ωστόσο, απομένουν να γίνουν ακόμη πολλά στον τομέα. Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς, όπως οι κατασκευές, για παράδειγμα.

Σε ό,τι αφορά τις συστάσεις για τις κεφαλαιαγορές, σημειώθηκε πρόοδος στην κατάρτιση ενός καταλληλότερου φορολογικού πλαισίου για τις επενδύσεις και το πνεύμα επιχειρηματικότητας. Αντίθετα, δεν προχώρησε ικανοποιητικά η προσαρμογή των διατάξεων που διέπουν την πτώχευση.

3.3. Γερμανία

Η οικονομία επιβραδύνθηκε σημαντικά το 2001, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται μόνο κατά 0,6%. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στην απώλεια αγοραστικής δύναμης λόγω της αύξησης των τιμών του πετρελαίου το 1999/2000, την επιδείνωση της διεθνούς συγκυρίας και την σημαντική μείωση της δραστηριότητας στον τομέα των κατασκευών. Έτσι, παρατηρήθηκε αύξηση της ανεργίας από τον Ιανουάριο του 2001, που θα ξεπεράσει το όριο των 4 εκατ. το 2002. Ένα μεγάλο μέρος των κερδών αυτών των τελευταίων ετών σε ό,τι αφορά την απασχόληση είναι πιθανό έτσι να εξαλειφθεί. Ο πληθωρισμός του 2001 ανήλθε κατά μέσο όρο βάσει του δείκτη ΕΔΤΚ σε 2,4% αφού έφθασε στην ανώτατη τιμή 3,5% τον Μάιο και μειώθηκε σε 1,7% τον Δεκέμβριο.

Γενικά, η Γερμανία πραγματοποίησε κάποια πρόοδο στην υλοποίηση των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα σημείωσαν σαφή αύξηση, από 1,3% του ΑΕΠ το 2000 σε 2,6% το 2001, λόγω του συνδυασμένου αποτελέσματος της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας και της εισαγωγής των φορολογικών μεταρρυθμίσεων. Το 2002, η συνολική ανάπτυξη αναμένεται να παραμείνει στα επίπεδα του 2001 σύμφωνα με τις προβλέψεις, ενώ υπάρχει κίνδυνος το έλλειμμα να προσεγγίσει την τιμή αναφοράς του 3% που καθορίζει η Συνθήκη.

Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος στην υλοποίηση των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Μολονότι το νομοσχέδιο "Job Aqtiv" αποτελεί ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί η πλήρης μεταρρύθμιση του συστήματος παροχών και η αναποτελεσματικότητα των μεγάλων "ενεργητικών προγραμμάτων της αγοράς εργασίας" δεν έχει ακόμη αντιμετωπιστεί. Παρά κάποια πρόοδο, πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά για την προσαρμογή των μισθολογικών αυξήσεων σε μισθολογικές δομές που να αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις διαφορές παραγωγικότητας. Η χρήση των αποταμιευτικών λογαριασμών χρόνου, που συμφωνήθηκε μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, συνέβαλε στο να καταστήσει πιο

ευέλικτη την οργάνωση της εργασίας, αλλά αντίθετα δεν προχώρησε η κατάρτιση πιο ελαστικής νομοθεσίας. Η μεταρρύθμιση των επιχειρηματικών συμβουλίων δεν πρέπει να μειώσει την ευελιξία της αγοράς εργασίας.

Η υλοποίηση των συστάσεων σχετικά με τις αγορές προϊόντων προχώρησε ικανοποιητικά. Η μεταρρύθμιση του συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2002 ενώ μειώθηκε η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας. Οι κρατικές ενισχύσεις συνέχισαν να μειώνονται σταδιακά και η δημιουργία βιοτεχνικών επιχειρήσεων κατέστη ευκολότερη, αλλά η αξία των δημόσιων διαγωνισμών που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα δεν αυξήθηκε ουσιαστικά. Μολονότι οι αρμόδιες αρχές για τον ανταγωνισμό προέβησαν σε πολυάριθμους ελέγχους για να καθορίσουν αν ήταν δικαιολογημένες οι τιμές χρήσης των δικτύων διανομής ηλεκτρικού ρεύματος, παραμένουν σημαντικές διαφορές στον τομέα αυτό μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Η πρόσβαση στα δίκτυα φαίνεται να κοστίζει ακριβότερα από ό,τι στα περισσότερα άλλα κράτη μέλη.

Η Γερμανία προχώρησε στην υλοποίηση των συστάσεων σχετικά με τις κεφαλαιαγορές. Η μεταρρύθμιση της φορολογίας για τις εξαγορές εταιρειών χαρτοφυλακίου θα είναι πιθανότατα επωφελής για τη γερμανική αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων. Η εναρμόνιση της φορολογίας των εταιρειών επιχειρηματικών κεφαλαίων θα παρέχει νομική βεβαιότητα στους επενδυτές για τις επενδυτικές τους αποφάσεις.

3.4. Ελλάδα

Παρά τις αρνητικές εξωτερικές οικονομικές εξελίξεις, η δραστηριότητα παρέμεινε ισχυρή το 2001, με την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ να υπερβαίνει το 4%. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν για την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 έχουν σημαντικό μερίδιο στην ικανοποιητική αυτή αντίσταση της οικονομίας. Η αύξηση της απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας φαίνεται να δείχνουν ότι η κατάσταση βελτιώθηκε ελαφρά στην αγορά εργασίας, αν και το ποσοστό της ανεργίας συνεχίζει να ξεπερνά το 10%. Μετά από μία περίοδο έντασης στις τιμές μέχρι το καλοκαίρι του 2001, ο πληθωρισμός, βάσει του ΕΔΤΚ, ανήλθε κατά μέσο όρο σε 3,6% σε ετήσια βάση.

Γενικά, η Ελλάδα προχώρησε ικανοποιητικά στην υλοποίηση των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Οι προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής που κατέβαλε η κυβέρνηση τα τελευταία έτη κατέληξαν σε ουσιώδη βελτίωση της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών. Πράγματι, το 2001, οι λογαριασμοί της γενικής κυβέρνησης ήταν ισοσκελισμένοι για πρώτη φορά από την αρχή της δεκαετίας του 1970. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους, που ακολουθεί πτωτική τροχιά από το 1996, μειώθηκε κάτω από το 100% του ΑΕΠ, επίπεδο ωστόσο πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ. Η μερική ιδιωτικοποίηση ενός ευρέως φάσματος δημόσιων επιχειρήσεων συνεχίστηκε, αν και με αρκετά βραδείς ρυθμούς. Δεν ξεκίνησε το 2001 η μεταρρύθμιση του τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, που είχε ανακοινωθεί στο πρώτο πρόγραμμα σταθερότητας.

Οι αρχές προχώρησαν επίσης στην υλοποίηση των συστάσεων σχετικά με την αγορά εργασίας. Μεταξύ των μέτρων που έχουν ληφθεί περιλαμβάνονται πολλές αλλαγές στα συστήματα εισφορών και παροχών και μία νέα σειρά διατάξεων για την αγορά αυτή. Συνεχίστηκε επίσης η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Ωστόσο, τα μέτρα που έχουν ληφθεί δεν προχωρούν αρκετά ώστε να ληφθούν υπόψη τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας. Εξάλλου, και οι μεταρρυθμίσεις που έχουν ξεκινήσει υστερούν ως προς την εφαρμογή τους.

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος και στην υλοποίηση των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων. Προχώρησε ικανοποιητικά η μεταφορά των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, αν και το έλλειμμα μεταφοράς παραμένει υψηλό και καταβλήθηκαν προσπάθειες για την προώθηση της διάδοσης των ΤΠΕ και για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης στις επιχειρήσεις. Ωστόσο, η δημιουργία μιας επιχείρησης συνεχίζει να είναι δαπανηρή, το φορολογικό καθεστώς επιβραδύνει την ανάπτυξη, τα αποτελέσματα σε θέματα Ε&Α και καινοτομίας δεν είναι ικανοποιητικά και ο ανταγωνισμός των βιομηχανιών δικτύου που ελευθερώθηκαν προχωρεί με βραδείς ρυθμούς μόνο.

Σε ό,τι αφορά τις κεφαλαιαγορές, η Ελλάδα πραγματοποίησε κάποια πρόοδο. Σε νομοσχέδιο που υπέβαλλε στο Κοινοβούλιο, η κυβέρνηση πρότεινε πλήρη "φορολογική διαφάνεια" στη φορολογική αντιμετώπιση των εταιρειών επιχειρηματικών κεφαλαίων, ένα νέο πλαίσιο για τη δημιουργία των εν λόγω εταιρειών και ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση της Ε&Α. Ωστόσο, δεν προχώρησε η άρση των ποσοτικών περιορισμών για τις επενδύσεις των θεσμικών οργανισμών και η βελτίωση της νομοθεσίας για τις πτωχεύσεις.

3.5. Ισπανία

Η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε το 2001, με την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ να φθάνει περίπου το 2,7%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των μη επεξεργασμένων τροφίμων που παρατηρήθηκε νωρίτερα την ίδια χρονιά και στη συνέχεια στην επιδείνωση της διεθνούς συγκυρίας. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία θέσεων απασχόλησης επιβραδύνθηκε κάπως, μολονότι το ποσοστό της ανεργίας συνέχισε να μειώνεται, φθάνοντας το 13%. Ο πληθωρισμός, βάσει του ΕΔΤΚ, αυξήθηκε ελαφρά, φθάνοντας το 3,6% κατά μέσο όρο το 2001, επηρεασμένος όχι μόνο από την αρνητική εξέλιξη των πιο ευμετάβλητων συνιστωσών του, αλλά και από την άνοδο του διαρθρωτικού πληθωρισμού.

Συνολικά, η Ισπανία προχώρησε ικανοποιητικά στην υλοποίηση των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Είναι πιθανό οι λογαριασμοί της γενικής κυβέρνησης να είναι ισοσκελισμένοι, σύμφωνα και με τις συστάσεις.

Πραγματοποιήθηκε επίσης πρόοδος στην υλοποίηση των συστάσεων σχετικά με την αγορά εργασίας. Η μεταρρύθμιση των συμβάσεων εργασίας άρχισε να καθιστά πιο ευέλικτες τις συμβάσεις αορίστου χρόνου και μερικής απασχόλησης, αλλά το ποσοστό των συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης στην απασχόληση παραμένει ακόμη πολύ υψηλό. Η κυβέρνηση προσπάθησε να ενθαρρύνει τους κοινοτικούς εταίρους να συμφωνήσουν για τη μεταρρύθμιση των συλλογικών διαπραγματεύσεων· ωστόσο, η πρόσφατη συμφωνία μεταξύ των συνδικάτων και των εργοδοτών για τη συγκρατημένη αύξηση των μισθών για την τρέχουσα χρονιά δεν έθιξε το θέμα του συστήματος των μισθολογικών διαπραγματεύσεων ούτε των ρητρών τιμαριθμοποίησης. Ελήφθησαν μέτρα περιορισμένου εύρους για την ενθάρρυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε επίσης και σε ό,τι αφορά τις αγορές προϊόντων. Ελήφθησαν πρωτοβουλίες για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης, και συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την ελάφρυνση της διοικητικής επιβάρυνσης των ΜΜΕ. Συνεχίστηκε το 2001 η υλοποίηση του συνόλου των μέτρων ελευθέρωσης που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 2000.

Η εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές κεφαλαίων ήταν ικανοποιητική. Το σχέδιο προϋπολογισμού προβλέπει φορολογικά κίνητρα για τις εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων, ενώ δημιουργήθηκε ένα νέο είδος κεφαλαίου που θα επενδύει σε μη εισηγμένους τίτλους ώστε να διευκολύνει τις επενδύσεις προς τις ΜΜΕ. Αντίθετα,

δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την προσαρμογή της νομοθεσίας για τις πτωχεύσεις ώστε να ενθαρρυνθεί το πνεύμα επιχειρηματικότητας.

3.6. Γαλλία

Το 2001, η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε, με την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ να φθάνει το 2%. Ωστόσο, η ικανοποιητική αντίσταση της εσωτερικής ιδιωτικής κατανάλωσης επέτρεψε να αποφευχθεί μεγαλύτερη ύφεση. Η επιβράδυνση της δραστηριότητας περιόρισε την αύξηση της απασχόλησης ενώ από την άνοιξη αυξάνεται και η ανεργία. Στο πλαίσιο αυτό, οι πληθωριστικές πιέσεις παρέμειναν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μετά από την κορύφωσή του τον Μάιο ο πληθωρισμός, βάσει του ΕΔΤΚ, περιορίστηκε σε 1,8% σύμφωνα με εκτιμήσεις, στα τέλη του έτους.

Συνολικά, η Γαλλία εφάρμοσε ικανοποιητικά τις συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Ωστόσο, σε σχέση με την περίοδο 1996-1999, η δημοσιονομική προσαρμογή επιβραδύνθηκε σαφώς το 2000 και το 2001. Σύμφωνα με τις προβολές, πράγματι, το δημοσιονομικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1999-2001 (από 1,6% του ΑΕΠ το 1999 σε 1,5% το 2001).

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων στην αγορά εργασίας. Έχουν ήδη ξεκινήσει μεταρρυθμίσεις του συστήματος εισφορών και παροχών, αλλά επιβάλλεται να ληφθούν και συμπληρωματικά μέτρα, ειδικότερα για τις παροχές. Οι υπεύθυνοι συνέχισαν να παρακολουθούν την εφαρμογή της μείωσης του χρόνου εργασίας και επέτρεψαν κάποια ευελιξία στην εφαρμογή της νομοθεσίας για τις ΜΜΕ. Αντίθετα, δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος στην υλοποίηση της σύστασης για τη νομοθεσία σχετικά με την προστασία της απασχόλησης, που ζητούσε δικαιότερη ισορροπία μεταξύ των θεμάτων ασφάλειας και μεγαλύτερης προσαρμοστικότητας. Εισήχθη νέα νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης, αλλά δεν ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας.

Η εφαρμογή των συστάσεων σχετικά με τις αγορές προϊόντων ήταν περιορισμένη. Μειώθηκε το έλλειμμα μεταφοράς των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, αλλά παραμένει το δεύτερο υψηλότερο στην ΕΕ. Οι κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν στο επίπεδο του μέσου όρου της ΕΕ. Οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν το 2000 για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης συνεχίστηκαν, αλλά οι επιχειρήσεις συνεχίζουν να τις θεωρούν ως ένα μείζον εμπόδιο. Συνεχίστηκε επίσης το άνοιγμα των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος, αν και με πολύ βραδείς ρυθμούς.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων για τις κεφαλαιαγορές, ειδικότερα με την ανάπτυξη ενός φορολογικού πλαισίου, περισσότερο ευνοϊκού για τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα.

3.7. Ιρλανδία

Η επίδραση των περιορισμών στην προσφορά, σε συνδυασμό με διάφορους εξωγενείς παράγοντες, οδήγησε σε σημαντική επιβράδυνση της οικονομίας, η οποία περιορίστηκε από διψήφιο ρυθμό το 2000 σε περίπου 6,5% το 2001. Και αυτός όμως ο ρυθμός, στο μεγαλύτερο μέρος του, είναι αποτέλεσμα μεταφοράς από το προηγούμενο έτος. Η αγορά εργασίας ήταν ιδιαίτερα ανθεκτική μέχρι στιγμής, με την απασχόληση να βελτιώνεται τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2001 και την ανεργία να αυξάνεται ελαφρά στα επίπεδα γύρω στο 4% τον Δεκέμβριο του 2001. Μετά από αιχμή στα τέλη του 2000, ο ετήσιος πληθωρισμός, βάσει του ΕΔΤΚ, περιορίστηκε σε 3,4% τον Νοέμβριο του 2001, το χαμηλότερο επίπεδό του τα τελευταία δύο έτη. Ωστόσο, αυξήθηκε ο διαρθρωτικός πληθωρισμός, αντικατοπτρίζοντας τη συνέχιση των εσωτερικών πιέσεων στις τιμές.

Η Ιρλανδία εφάρμοσε ικανοποιητικά τις δημοσιονομικές συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Δεδομένου του απρόβλεπτου εύρους της ύφεσης που επηρέασε τα φορολογικά έσοδα κατά 8% σε σχέση με τους στόχους, το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης δεν υπερέβη το 1,7% του ΑΕΠ, δηλαδή ήταν χαμηλότερο κατά 2½ εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με τις προβλέψεις.

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων σχετικά με την αγορά εργασίας. Ορισμένες νέες τροποποιήσεις στον φόρο εισοδήματος και η χορήγηση χρηματοδότησης για την ανάπτυξη των υπηρεσιών φύλαξης παιδιών αποτελούν μέρος των μέτρων για την ενθάρρυνση της προσφοράς εργατικού δυναμικού. Εξάλλου, τα διαθέσιμα στοιχεία για τα εισοδήματα δείχνουν ότι η αύξηση των μισθών υπερέβη τους αναθεωρημένους όρους της εθνικής συμφωνίας το 2001. Η ένταση στην αγορά εργασίας συνεχίζει να καθιστά προβληματική την κινητοποίηση του εργατικού δυναμικού και τις μισθολογικές διαπραγματεύσεις.

Η υλοποίηση των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων προχώρησε ικανοποιητικά. Ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση του ανταγωνισμού στις βιομηχανίες δικτύου, τις υπηρεσίες ταξί, τα φαρμακεία και την πώληση οινοπνευματωδών ποτών. Ωστόσο, οι παλαιότερα εγκατεστημένες επιχειρήσεις εξακολουθούν να διαθέτουν υψηλά μερίδια αγοράς στις βιομηχανίες δικτύου. Καταρτίστηκαν προγράμματα για την προώθηση της Ε&Α.

Τέλος, οι αρχές προχώρησαν στη βελτίωση της πρόσβασης στα κεφάλαια για την έναρξη δραστηριοτήτων, δημιουργώντας ειδικότερα έναν μηχανισμό επιχειρηματικών κεφαλαίων που σχεδιάστηκε και στηρίζεται από το κράτος.

3.8. Ιταλία

Το 2001 η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε, με την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ να φθάνει κατά μέσο όρο το 1,8%. Η επιβράδυνση αυτή είναι αποτέλεσμα τόσο των μειωμένων εξαγωγών όσο και της συρρίκνωσης των ιδιωτικών επενδυτικών δαπανών. Αν και πτωτικά, τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας παρέμειναν θετικά, με το ποσοστό ανεργίας να μειώνεται κατά περισσότερο από 1 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2000. Ωστόσο, η ανεργία παραμένει σχετικά υψηλή, αφού εξακολουθεί να πλήττει το 9,5% του ενεργού πληθυσμού, με μεγάλες διαφορές ανάλογα με την περιοχή και την ηλικία και το φύλο. Το ποσοστό του πληθωρισμού το 2001, βάσει του ΕΔΤΚ, έκλεισε στο 2,7%, αντικατοπτρίζοντας τις πληθωριστικές πιέσεις των αρχών του έτους.

Γενικά, η Ιταλία εφάρμοσε ικανοποιητικά τις δημοσιονομικές συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Η δημοσιονομική εξυγίανση συνεχίστηκε, με το δημοσιονομικό έλλειμμα να εκτιμάται επίσημα σε 1,1% του ΑΕΠ. Η απόκλιση σε σχέση με τον αρχικό στόχο, που ήταν 0,8% του ΑΕΠ, οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η οικονομική ανάπτυξη ήταν χαμηλότερη σε σχέση με τις προβλέψεις. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους, που

μειώνεται από το 1995, συνεχίζει ωστόσο να ανέρχεται σε 108% του ΑΕΠ, δηλαδή πολύ περισσότερο από την τιμή αναφοράς του 60%. Μολονότι η κυβέρνηση επιβεβαίωσε τη στρατηγική της για τη δημοσιονομική εξυγίανση, η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών παραμένει ένα θέμα προβληματισμού, λαμβανομένων υπόψη ειδικότερα των πιέσεων που θα ασκήσει η γήρανση του πληθυσμού.

Η εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας προχώρησε κάπως. Μολονότι τα μέτρα που εισήχθησαν το 2001 είναι ελάσσονος σημασίας, οι αρχές πρότειναν ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας, που φαίνεται ότι αποτελούν μία αρχή απάντησης στα κυριότερα διαρθρωτικά προβλήματα. Η προβλεπόμενη γενική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος αναβλήθηκε για το 2003 λόγω των δημοσιονομικών επιπτώσεων από την πρόσφατη επιβράδυνση της δραστηριότητας.

Σημειώθηκε επίσης πρόοδος σε ό,τι αφορά την αγορά προϊόντων. Ελήφθησαν μέτρα για την προώθηση της οικονομίας της γνώσης και για την μείωση της γραφειοκρατίας και των νομοθετικών περιορισμών. Πρόοδος πραγματοποιήθηκε και σε ό,τι αφορά την αύξηση του ανταγωνισμού στον τομέα της ενέργειας και στην παροχή ορισμένων τοπικών δημοσίων υπηρεσιών. Ωστόσο, δεν ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση του ανταγωνισμού στα ελεύθερα επαγγέλματα.

Παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές. Καταργήθηκαν ορισμένοι από τους ποσοτικούς περιορισμούς στις επενδύσεις των θεσμικών οργανισμών. Η κυβέρνηση προτίθεται να προβεί σε μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τις πτωχεύσεις στις αρχές του 2002.

3.9. Λουξεμβούργο

Μετά από ποσοστά ανάπτυξης ρεκόρ το 1999 και το 2000, η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε ελαφρώς το 2001. Ωστόσο, η ανάπτυξη ήταν πιθανότατα της τάξης του 5%, παραμένοντας σαφώς πιο δυναμική από ό,τι στις γειτονικές χώρες, χάρη στη σημαντική αύξηση της ιδιωτικής και της δημόσιας κατανάλωσης καθώς και του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου. Η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται με γρήγορο ρυθμό, αν και με μικρή επιβράδυνση. Έτσι, παρατηρήθηκε μικρή αύξηση της ανεργίας. Ο πληθωρισμός μειώθηκε σημαντικά από τις αρχές του 2001, υποχωρώντας στο 2,4% το 2001 μετρημένο σε ετήσια βάση από τον ΕΔΤΚ. Πάντως, οι μισθοί συνέχισαν να αυξάνουν με ταχείς ρυθμούς ενώ συνεχίστηκε και η επιτάχυνση του διαρθρωτικού πληθωρισμού.

Γενικά, το Λουξεμβούργο υλοποίησε σε κάποιο βαθμό τις δημοσιονομικές συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Αν και παραμένει "άνετο", το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης περιορίστηκε σε σχέση με το επίπεδο ρεκόρ του 2000.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας, δείχνει κάποια πρόοδο. Η κυβέρνηση υπέβαλε στο Κοινοβούλιο ένα νομοσχέδιο σχετικά με την αναθεώρηση των όρων χορήγησης αναπηρικών συντάξεων, χωρίς όμως να τροποποιήσει το επίπεδό τους. Οι προσπάθειες που είχαν καταβληθεί προηγουμένως ώστε να αυξηθεί το ποσοστό εργασίας των γυναικών οδήγησαν σε απτά αποτελέσματα το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990.

Χάρη στο άνοιγμα της λουξεμβουργιανής οικονομίας, οι αγορές προϊόντων είναι "αμφισβητήσιμες". Ωστόσο, το νομοθετικό πλαίσιο παρουσιάζει ορισμένες ελλείψεις και η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων παραμένει σχετικά απογοητευτική. Ο καθορισμός των σταθερών τιμών και των τιμών που ορίζονται από τη διοίκηση, οι αρμοδιότητες των αρχών για τον ανταγωνισμό και το

ενοποιημένο νομοθετικό πλαίσιο για τις δημόσιες προμήθειες αποτελούν τρεις μεταρρυθμίσεις που αν καθυστερήσουν μπορούν να οδηγήσουν σε περιορισμό του ανταγωνισμού.

3.10. Κάτω Χώρες

Στις αρχές του 2001 αντιστράφηκε η τάση επτά ετών ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης, λόγω του περιορισμού της εσωτερικής ζήτησης που οφείλεται στην υποχώρηση των ιδιωτικών επενδύσεων, την ατονία της ιδιωτικής κατανάλωσης και την επιδείνωση του εξωτερικού εμπορίου. Συνολικά, το ποσοστό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ ήταν πάνω από το 1% το 2001. Ωστόσο, η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται με αρκετά ταχείς ρυθμούς και η ανεργία, που είχε φθάσει κατώτατα όρια στη διάρκεια του έτους, δεν εμφάνισε ακόμα αυξητικές τάσεις. Οι μισθοί, που είχαν αυξηθεί τα τελευταία έτη, συνέχισαν να αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς. Ο πληθωρισμός σημείωσε άλμα στο 4½%-5% από τις αρχές του 2001, με τον ετήσιο πληθωρισμό βάσει του ΕΔΤΚ να φθάνει το 5% λόγω της αύξησης των πιέσεων στην αγορά εργασίας και τις αγορές προϊόντων, αλλά και την αύξηση της έμμεσης φορολογίας.

Γενικά, οι Κάτω Χώρες εφάρμοσαν ικανοποιητικά τις δημοσιονομικές συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε ελαφρώς. Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας σημείωσε κάποιες προόδους. Αποφασίστηκαν νέα χρηματοδοτικά κίνητρα για την ενίσχυση του ποσοστού δραστηριότητας των δικαιούχων παροχών, των ηλικιωμένων εργαζομένων και των χαμηλόμισθων, αλλά οι συνεχιζόμενες συζητήσεις για τη μεταρρύθμιση του καθεστώτος αναπηρικών συντάξεων δεν οδήγησαν ακόμα σε συγκεκριμένα αποτελέσματα.

Ο απολογισμός από την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων είναι ικανοποιητικός. Η αξία των δημόσιων διαγωνισμών που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα είναι υψηλότερη και η ελευθέρωση των αγορών ενέργειας και μεταφορών προχωρεί. Ελήφθησαν μέτρα για να ενθαρρυνθεί η χρήση των ΤΠΕ και να περιοριστεί το έλλειμμα ατόμων με ειδικές γνώσεις στον τομέα. Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για να ενθαρρυνθεί η έρευνα και η καινοτομία, οι δαπάνες των επιχειρήσεων στον τομέα της Ε&Α εκφρασμένες σε ποσοστό του ΑΕΠ υποχωρούν σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, γεγονός που συνέβαλε σε σχετικά χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας.

Παρατηρείται κάποια πρόοδος σε ό,τι αφορά την υλοποίηση των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές. Επανεξετάστηκε η φορολόγηση των συστημάτων χορήγησης μετοχών στους εργαζόμενους (stock options) ώστε να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις από τη φορολόγηση κατά τη χορήγησή τους, ενώ εξετάζεται και η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τις πτωχεύσεις.

3.11. Αυστρία

Η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε σημαντικά το 2001, με αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ περίπου 1% λόγω της απώλειας αγοραστικής δύναμης και της μικρότερης αύξησης της κατασκευαστικής δραστηριότητας, που επηρέασαν την εγχώρια ζήτηση, ενώ οι εξαγωγές επλήγησαν από τη χαμηλή ανάπτυξη των οικονομιών των κυριοτέρων εμπορικών εταίρων. Η πτωτική τάση της ανεργίας αντιστράφηκε από τις αρχές του έτους. Ο πληθωρισμός άρχισε να υποχωρεί μετά το καλοκαίρι, με τον μέσο πληθωρισμό βάσει του ΕΔΤΚ να εκτιμάται σε 2,3% για το 2001.

Γενικά, η Αυστρία εφάρμοσε ικανοποιητικά τις δημοσιονομικές συστάσεις των ΓΠΟΠ του 2001. Η επιβράδυνση των δαπανών, που συνοδεύτηκε από σημαντικά μέτρα στο επίπεδο των εσόδων, το σημαντικότερο από τα οποία είναι η διεύρυνση της φορολογικής βάσης, επέτρεψε τη σαφή βελτίωση της κατάστασης των δημοσίων οικονομικών, που ισοσκελίστηκαν το 2001.

Καταγράφηκε κάποια πρόοδος σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας. Συνεχίζουν να υλοποιούνται τα μέτρα για την αύξηση του ποσοστού δραστηριότητας των ηλικιωμένων εργαζομένων ενώ άρχισε να μειώνεται ο αριθμός των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων. Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από το IHS δείχνουν ωστόσο ότι τα αντικίνητρα για τη συνέχιση εργασίας μετά την ελάχιστη ηλικία συνταξιοδότησης παραμένουν ισχυρά, ειδικότερα για τους χαμηλόμισθους, ενώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν και οι αναπηρικές συντάξεις για να παρακαμφθούν οι περιορισμοί στην πρόσβαση στα συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων ήταν σχετικά ικανοποιητική. Μολονότι τόσο η ομοσπονδιακή όσο και οι νομοθεσίες των κρατιδίων για τις δημόσιες συμβάσεις δεν έχουν ακόμη εναρμονιστεί, η δημοσίευση των δημόσιων διαγωνισμών φαίνεται πιο ικανοποιητική ενώ η δημιουργία ενός ομοσπονδιακού οργανισμού για τις δημόσιες προμήθειες αποτελεί ένα βήμα προς την κατεύθυνση ενός περισσότερο ενοποιημένου πλαισίου. Καταβλήθηκαν προσπάθειες για την ενίσχυση της Ε&Α σε διάφορα επίπεδα καθώς και για την ενθάρρυνση της διάδοσης των ΤΠΕ και της προσφοράς ατόμων με ειδικές γνώσεις στον τομέα αυτό.

Παρατηρήθηκε πρόοδος σχετικά με την υλοποίηση των συστάσεων του 2001 που αφορούν τις κεφαλαιαγορές, αφού τα συνταξιοδοτικά ταμεία επιτρέπεται πλέον να επενδύουν έως 5% σε στοιχεία ενεργητικού που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο των επιτρεπόμενων επενδύσεων. Η Αυστρία κατάργησε το τέλος εγγραφής στο μητρώο για τις νεοδημιουργηθείσες επιχειρήσεις και θα προωθήσει φορολογικά κίνητρα για την εξαγορά τέτοιων επιχειρήσεων.

3.12. Πορτογαλία

Αφού κατέγραψε υψηλά ποσοστά ανάπτυξης το 1999 και το 2000, η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνθηκε στα επίπεδα του 1¾% το 2001. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην εξασθένιση της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία εστιάζεται με τη σειρά της στις προσπάθειες αποκλιμάκωσης του χρέους του ιδιωτικού τομέα. Η τάση αυτή αντισταθμίστηκε εν μέρει μόνο από τη βελτίωση των εξαγωγών. Οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας παραμένουν θετικές, με την ανεργία να παραμένει κάτω από το 4½%, ενώ η συνολική απασχόληση αυξήθηκε κατά περίπου 1½%. Η αύξηση των κατά κεφαλή αμοιβών επιταχύνθηκε, αντικατοπτρίζοντας τη στενότητα της αγοράς εργασίας και την σημαντική αύξηση των μισθών στον δημόσιο τομέα. Ο πληθωρισμός βάσει του ΕΔΤΚ αυξήθηκε σε 4,4% το 2001.

Γενικά, η Πορτογαλία προόδευσε κάπως σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Η χαλάρωση της προσπάθειας δημοσιονομικής εξυγίανσης το 2001 οφείλεται κυρίως σε χαμηλότερα έσοδα σε σχέση με τις προβλέψεις. Οι κυριότεροι λόγοι για τη μείωση αυτή των εσόδων είναι η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας και τα απρόβλεπτα διαφυγόντα έσοδα από την εφαρμογή της φορολογικής μεταρρύθμισης. Μολονότι παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος στην αντιμετώπιση των δημοσιονομικών επιπτώσεων από τη γήρανση του πληθυσμού, ειδικότερα με την αλλαγή του τύπου που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών, πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για περαιτέρω μεταρρύθμιση.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας σημείωσε κάποια πρόοδο. Ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων και των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, αλλά τα σχετικά αποτελέσματα και το επίπεδο αλφαβητισμού παραμένουν χαμηλότερα σε

σχέση με τα περισσότερα από τα άλλα κράτη μέλη. Δεν ελήφθη καμία σημαντική πρωτοβουλία για πιο ευέλικτη νομοθεσία σε ό,τι αφορά την προστασία της απασχόλησης.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων ήταν ικανοποιητική. Ελήφθησαν διάφορα μέτρα για την ενίσχυση της E&A και της καινοτομίας και την ενθάρρυνση της διάδοσης των ΤΠΕ. Η μεταφορά των οδηγιών για την εσωτερική αγορά βελτιώθηκε σαφώς και καταβλήθηκαν νέες προσπάθειες για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Αντίθετα, ο ανταγωνισμός εισάγεται με πολύ βραδείς ρυθμούς σε ό,τι αφορά τα μεγάλα δίκτυα, με τα ήδη εγκατεστημένα να έχουν ιδιαίτερη ισχύ και σχετικά υψηλές τιμές. Σε σχέση με το ΑΕΠ, οι τομεακές ενισχύσεις ad hoc παραμένουν μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ και μειώνονται με αργούς ρυθμούς. Εφαρμόστηκαν διάφορες φορολογικές μεταρρυθμίσεις ώστε να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και η επιχειρηματικότητα.

Παρατηρείται κάποια πρόοδος σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές. Διάφορες τροποποιήσεις της φορολογίας έχουν ως στόχο την ενθάρρυνση των επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας. Αντίθετα, δεν σημειώθηκε σημαντική πρόοδος σε ό,τι αφορά τους ποσοτικούς περιορισμούς για τις επενδύσεις των θεσμικών οργανισμών ή την προσαρμογή της νομοθεσίας για την πτώχευση.

3.13. Φινλανδία

Μετά την απότομη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας το 2001, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ ήταν μικρότερη από 1%, θέτοντας έτσι τέρμα σε επτά συνεχή έτη ισχυρής οικονομικής δραστηριότητας. Η κατάσταση αυτή οφείλεται κυρίως στη σημαντική μείωση των εξαγωγών, ειδικότερα στον τομέα των ΤΠΕ αλλά και στη μείωση της εσωτερικής ζήτησης που αποδίδεται στην επιδείνωση των επενδύσεων στις κατασκευές και, σε μικρότερο βαθμό, στην ιδιωτική κατανάλωση. Ωστόσο, οι εξελίξεις στο μέτωπο της απασχόλησης ήταν θετικές το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου και η ανεργία συνέχισε να μειώνεται, αν και με βραδύτερο ρυθμό, για να φθάσει τον Δεκέμβριο στο επίπεδο του 9,1%. Μετά από ανώτατη τιμή 3,3% τον Μάιο, ο πληθωρισμός με βάση τον ΕΔΤΚ περιορίστηκε στα τέλη του χρόνου, με αποτέλεσμα ο μέσος όρος για το 2001 να είναι 2,7%.

Συνολικά, η Φινλανδία πραγματοποίησε κάποια πρόοδο στην εφαρμογή των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Η δημοσιονομική κατάσταση παρέμεινε υγιής παρότι το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης, χωρίς τα έκτακτα φορολογικά έσοδα του 2000, μειώθηκε σε σχέση με τα προηγούμενα επίπεδα ρεκόρ.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας παρουσίασε ικανοποιητική πρόοδο. Η Φινλανδία προσπάθησε να περιορίσει την υψηλή διαρθρωτική ανεργία της και ενίσχυσε τα κίνητρα για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους ώστε να παραμείνουν περισσότερο στην αγορά εργασίας. Μολονότι οι ελαφρύνσεις της φορολογίας επί της εργασίας ενίσχυσαν γενικά τα κίνητρα για τη συνέχιση της εργασίας, δεν κατάφεραν να περιορίσουν τους υψηλούς οριακούς φορολογικούς συντελεστές επί των χαμηλών μισθών. Η επικέντρωση και η εξατομίκευση των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας (ALMP) βελτιώθηκαν ενώ καταβάλλονται περισσότερες προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί ο αποκλεισμός από την αγορά αυτή. Ωστόσο, προγραμματίστηκαν μέτρα για το 2002 σχετικά με τη βελτίωση του επιπέδου παροχών ανεργίας.

Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων του 2001 σχετικά με τις αγορές προϊόντων. Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς όπως η διανομή και οι κατασκευές. Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στους δημόσιους διαγωνισμούς και τη βελτίωση της διαφάνειας στις δημόσιες προμήθειες, αλλά το ποσοστό δημοσίευσης των δημόσιων διαγωνισμών παρέμεινε σχετικά χαμηλό.

Η υλοποίηση των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές σημείωσε κάποια πρόοδο. Η Φινλανδία καθιέρωσε κεφαλαιακές εγγυήσεις που χορηγεί ο φινλανδικός οργανισμός πιστωτικής ασφάλισης για τις εξαγωγές, οι οποίες καλύπτουν τους επενδυτές έναντι κινδύνων από τα επιχειρηματικά τους κεφάλαια και ξεκίνησε μεταρρυθμίσεις στον τομέα της φορολόγησης του κεφαλαίου, των εισοδημάτων και των εταιρειών.

3.14. Σουηδία

Το 2001, η οικονομία δεν παρουσίασε ικανοποιητικά αποτελέσματα, με επιβράδυνση της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ σε κάτω από 1,5%. Η κατάσταση αυτή οφείλεται κυρίως στις συνεχιζόμενες επιπτώσεις από τις αρνητικές εξωτερικές εξελίξεις και ειδικότερα στην παγκόσμια εξασθένιση στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Η ανεργία, που υποχωρεί από το 1997, έφθασε το 2001 το σχετικά χαμηλό επίπεδο του 5,2% του ενεργού πληθυσμού. Ο πληθωρισμός, βάσει του ΕΔΤΚ, ήταν κατά μέσο όρο 2,7% το 2001. Σημείωσε σημαντική άνοδο την άνοιξη και έκτοτε διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλό επίπεδο λόγω κυρίως εποχιακών παραγόντων.

Γενικά, η Σουηδία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο στην εφαρμογή των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία τηρήθηκαν οι συστάσεις. Το υπόλοιπο της γενικής κυβέρνησης είναι πλεονασματικό από το 1998, λόγω και του αυστηρού ελέγχου των δαπανών, και αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό και τα επόμενα έτη.

Η Σουηδία σημείωσε επίσης ικανοποιητική πρόοδο σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για την αγορά εργασίας. Προσαρμόστηκαν η κάλυψη και η δοσολογία των ενεργητικών μέτρων υπέρ της αγοράς εργασίας ενώ μειώθηκε η φορολογική πίεση στα εισοδήματα. Ωστόσο, εξακολουθεί να παραμένει υψηλότερη στην ΕΕ και πολλά μέτρα που έχουν ληφθεί δεν φαίνεται να επικεντρώνονται στους χαμηλούς μισθούς.

Η υλοποίηση των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων σημείωσε περιορισμένη πρόοδο. Η κυβέρνηση έλαβε ορισμένα μέτρα σχετικά με την απλοποίηση της νομοθεσίας για τις δημόσιες προμήθειες. Αντίθετα, δεν έλαβε νέα μέτρα για τη βελτίωση του ανταγωνισμού στις εναέριες μεταφορές και τον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων.

Η Σουηδία πραγματοποίησε κάποια πρόοδο σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές. Η νομοθεσία σχετικά με την πτώχευση βελτιώθηκε ώστε να ενθαρρύνει την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα και υποβλήθηκαν προτάσεις με στόχο να μειωθεί ακόμα περισσότερο η φορολόγηση των εταιρειών και να ενθαρρυνθούν η ανάπτυξη και οι επενδύσεις.

3.15. Ηνωμένο Βασίλειο

Μολονότι επιβραδύνθηκε η οικονομική δραστηριότητα το 2001 ταυτόχρονα με την παγκόσμια επιβράδυνση, η ανάπτυξη, υποστηριζόμενη από το επίπεδο των δαπανών των νοικοκυριών, συνέχισε να διατηρείται πάνω από 2%. Η ανεργία μειώθηκε σε περίπου 5% στα τέλη του έτους. Με βάση τον ΕΔΤΚ, ο πληθωρισμός ήταν της τάξης του 1% τον Δεκέμβριο, ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα στην ΕΕ.

Συνολικά, το Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποίησε κάποια πρόοδο στην εφαρμογή των δημοσιονομικών συστάσεων των ΓΠΟΠ του 2001. Η γενική κυβέρνηση είχε πλεόνασμα περίπου 1% του ΑΕΠ το 2001 και φαίνεται ότι τηρήθηκαν οι συστάσεις σχετικά με το υπόλοιπο της γενικής κυβέρνησης για τις χρήσεις 2001-2002. Οι δημόσιες επενδύσεις αυξάνονται σημαντικά, όπως προβλεπόταν και από τις συστάσεις, αλλά οι προβολές του τελευταίου προγράμματος σύγκλισης δείχνουν

έλλειμμα 1% του ΑΕΠ το 2002/3, υπολογισμένο με την υπόθεση πολύ συγκρατημένης ανάπτυξης.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος σχετικά με τις συστάσεις του 2001 για την αγορά εργασίας. Η βρετανική κυβέρνηση συνέχισε τις προσπάθειές της για να αντιμετωπίσει τις περιοχές και τους τομείς όπου είναι συγκεντρωμένη η ανεργία καθώς και τη μακροχρόνια ανεργία και την μη ανάληψη εργασίας εφαρμόζοντας ένα σύνολο ενεργητικών μέτρων υπέρ της αγοράς εργασίας, που ενισχύθηκαν σε ορισμένα σημεία, αλλά δεν έχει ακόμη φανεί αν η συνολική αυτή στρατηγική είναι επαρκής. Έχει ήδη ξεκινήσει η μεταρρύθμιση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και των αναπηρικών συντάξεων.

Η εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις αγορές προϊόντων σημείωσε και αυτή κάποια πρόοδο. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου έλαβε ή σκοπεύει να λάβει διάφορα μέτρα με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας, ειδικότερα ενθαρρύνοντας τον ανταγωνισμό σε ορισμένους τομείς της οικονομίας, όπως οι λιανικές τραπεζικές εργασίες, η εμπορία αυτοκινήτων και οι ταχυδρομικές υπηρεσίες. Ωστόσο, τα γεγονότα της περασμένης χρονιάς κατέστησαν δυσκολότερη την εφαρμογή του δεκαετούς σχεδίου για τον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των συστάσεων του 2001 για τις κεφαλαιαγορές, η βρετανική κυβέρνηση έχει ήδη λάβει υπόψη ή εξετάζει τις συστάσεις της έκθεσης Myners για τις επενδύσεις των θεσμικών οργανισμών.